

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu- Cristo Sigon kona ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si'no ya si Jesus? Si nanurat, nisurat nayaytin libro ta pigaw nin matandaan tamoy maipa'ka' kona ni Jesus. Wana sa 20:31, “Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios, tan mangibwat sa sain nin pammemper moyo, magkamain kamo nin byay a mangibwat kona.” Ket, abaw a mabasadti maipa'ka' sa nikaDios na ni Jesus a Anak nan Dios, no ani nin talaga a pammemper, tan say maipa'ka' sa byay a iti konan Dios. Naiduma a mabasadti maipa'ka' sa byay na ni Jesus sa nibarita' itaw konran saray tuloy mu'n nan ibanghilyo. Anro anamaet lamang a maipa'ka' sa no si'no ya tan no ani a nakaibakian na ni Jesus.

Si nanurat konan siti ket si Apostol Juan nin anak ra ni Zebedeo tan ni Salome, nin sarayti ket taga sara sa Galilea. Mataman no say linaman nan libro ket para sa sarba, ma'kit nin sin nisurat naya ket saray ambo' nin Judio a iti sa kaisipan na ni Juan bana' ta nipapalaway nay kukaugalian ran Judio a kai ra nin tanda' nin saray ambo' nin Judio (2:13; 4:9; 19:31). Man'ipa'ka' ran saray mampangadal konan Biblia a nisurat yayti nin libro sin A.D. 85, o masusuyot et.

Sa tarana' nan sitin libro, mapalaway nin matandaan sa nisurat na ni Juan a si Jesus ket sya a Kabalikahan nan Dios, a nag'in ya nin tawo ta pigaw nin ma'kit rayan tutawo tan matandaan ray nikaDios tan say kanakman nan Dios a Ama. Sumunor, nisurat na ni Juan a maipa'ka' konran saray tutawo nin nagmatalek kona ni Jesus tan nag'in nin tumutumbok na tan maipa'ka' konran saray tutawon andi' nin nagmatalek tan kuntra sara kona. Nibarita' na sa saytin parti nan libro a pito nin makapaka'ngap nin paka'kitan a ginwa' na ni Jesus, ta pigaw nin patutu'wan na a nikaDios na. Sayti: pinagbaliw nan arak a ranom (2:1-11), pinaanda' nayay anak nin nasrepan nin ispiriton duka' (4:46-54), pinaanda' nayay tawon main nin masakit itaw sa Betsata (5:1-18), pinakan nasaray abaw a tutawo (6:5-13), tinambar nayay sayay bulag (9:1-11), pinasubli' nayan mabyay si

Lazaro (11:1-45), tan linmalako ya sa babo nin ranom (6:16-21). Lima ra sa saytin paka'kitan nin ginwa' na a iti tamo' nin ma'kit konan sitin libro. Sa kapitulo 13-17, nisurat na ni Juan a maipa'ka' sa adanin pakikalamo' na ni Jesus konran tumutumbok na sin yabin dinakep ya tan say maipa'ka' sa nibarita' na konra ta pigaw nin liwaliwawen nasara. Sa masusuyot nin kukapitulo nan sitin libro (18-21) ket nisurat na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus, isusubli' na nin mabyay, tan sa nipa'kit ya konran tumutumbok na kayadi' na nin sinmubli' nin mabyay.

Abaw lamang a nibarita' na ni Jesus nin iti tamo' madumog konan sitin libro bilang say pakiirgo na kona ni Nicodemo a si sayay tawo ket matkap a paitawo yan uman (3:1-21), say pakiirgo na konan babayin taga Samaria maipa'ka' sa ranom a mami nin byay (4:1-28), say pangangakay na sa Pistan Abung-abong (7:2-52), si alimbawa' maipa'ka' konan sayay maong nin mammastor konran karniro (10:1-30), tan say nidasal na konan Ama na (kapitulo 17).

Inusar na ni Jesus a ka'bawan a bubagay ta pigaw nin ipapalaway nay maipa'ka' sa nikaDios na, say gugawa' na, tan say byay a iti konan Dios. Bilang wadi', inusar nay ranom (4:14), ikabyay (6:35), palaway (8:12; 9:5), dadalanan (10:7), pastor ran karniro (10:11,14), dalan (14:6), tan puon nin ubas (15:1). Bale' say gagara nan talaga ni Juan ket si tepren tamo nin, si Jesus, syay Anak nan Dios ket, no wanin, maga'muran tamo a byay a iti konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Libro

Nipadar nan Dios a kabalikasan na ta pigaw nin pagmatalkan tamoya
(1:1-18)

Say paka'kitan a si Jesus ket Dios ya (1:19-12:50)

Say nipamatutuo ran tutawo a si Jesus, sya a pinili' nan Dios (1:19-51)

Say pammatutuo nin gawa' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:1-12)

Say pammatutuo nin sarita' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:13-4:54)

Main nin pakatuga' sa pammemper konan si syay Anak nan Dios
(5:1-6:71)

Say pammemper nin peteg ket pangibwatan nin pisisyay (7:1-12:50)

Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tutawo a mampamper kona
(13:1-17:26)

Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tumutumbok na (13:1-16:33)

Si dasal nan Pangulon Padi' tamo (17:1-26)

Say sangkabistawan a pirat'anan na ni Jesus (18:1-20:31)

Naipata'gay ya si Jesus sa patiti na (18:1-19:42)

Say pammatutuo a mabyay ya si Jesus (20:1-29)

Si gagara nin nipanurat konan sitin libro (20:30-31)

Say nangyadi' et (21:1-25)

Nipa'kit yaynaet si Jesus konran tumutumbok na (21:1-14)

Pagsenen na ni Jesus a nakem na ni Pedro (21:15-23)

Say pammatutuo nan nanurat (21:24-25)

Si Jesu-Cristo, Syay Kabalikahan nan Dios

- 1** ¹ Sin saytaw sin ba'yo et nin pinarsa a animan, main yayna a si Kabalikahan^a nan Dios.
 Kalamo' naya nin Dios,
 tan si syay Kabalikahan, Dios yaynamaet.
- ² Ba'yo et nin pinarsa a animan, kalamo' nayaynan Dios.
- ³ Pinarsa nan Dios a sarba nin nipadalan kona,
 ket kasan animan a pinarsa nin kai nin dinmalan kona.
- ⁴ Si syay Kabalikahan, pangibwatan yan byay,
 ket syay byay a palaway para konran tutawo.
- ⁵ Ket mampalawayan nay dedlem iti konra, bale' kai rayan lamang
 nin maipurok nin saray iti sa dedlem.
- ⁶ Sawanin, main nin sayay tawon nibaki' nan Dios a say ngaran na ket Juan^b. ⁷ Nibaki' nayan Dios nin patutu'wan nay maipa'ka' konan siti nin palaway ta pigaw nin say sarban tawo, pagmatakan rayayti bana' sa ipatutuo na ni Juan. ⁸ Ambo' ya si Juan ti si palaway no kai edet, nibaki' ya ta pigaw nin patutu'wan nay maipa'ka' konan si palaway. ⁹ Siti si palaway nin tutuo ket saytaw si nipadles nin rumate' iti sa luta' nin palawayan nay kaisipan ran sarban tawo.
- ¹⁰ Ket mataman no rinmate' yaynadi sa mundo tan
 sya ket pinarsa na a sarban iti sa mundo,
 kai ra nin inalilbi' nin tutawo a kinasi'no na.
- ¹¹ Nako ya konran kapada nan Judio sa nasyon nan diri,
 bale' kai raya nin inako'.
- ¹² Wanin man, main a lamang nin nangako' kona. Ket, konran sarba
 ran nangako' kona,
 saray mampagmatalek kona,
 binyan nasaran kanepegan nin mag'in nin a'nak nan Dios.
- ¹³ Nagkamain saran peteg nin byay
 mangibwat sa gawa' nan Dios,
 ambo' nin mangibwat sa urdinario nin padalan bana' sa
 karabayan nin lalaman tan sa kanakman nan sayay lalaki.
- ¹⁴ Ket si syay Kabalikahan, nag'in yan tawo tan niikap ya sa busel
 mi ket naadal mi a kata'gayan na nin maikana' kona nin sya tamo' a

---

^a **1:1** *Kabalikahan*: Sitin sarita' sa Griego, say rabay nan ibarita' ket mangibalikas nin say iti sa kanakman nan sayay tawo. Ipapalaway na no ani a iti sa kanakman na tan ipa'kit na no ani a pigagawa' na. Ket, no maipa'ka' kona ni Cristo a syay Kabalikahan nan Dios, say rabay nan ibarita' ket syay mangipa'kit konan Dios kontamo ta pigaw nin tanda' ran tutawo no ani a iti sa kaisipan nan Dios tan no si'no yan peteg a Dios. ^b **1:6** Sitin *Juan*, sya si Juan a Mammawtismo, ambo' yay nanurat konan siti. Si nanurat, sitaw si Juan a saya konran apostoles na ni Jesus.

kapada na nin Ama, ta kawa'nan nan liso a tutawo tan patutu'wan nan liso a maipa'ka' konan Dios. ¹⁵Pinatutu'wan na ni Juan a maipa'ka' kona a wanan nipatanda', "Siti yaytaw si man'irgwen ko a wangko, 'Siin si sumubray kongko, mas ata'gay ya dyan si'ko ta sya, main yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.'" "

¹⁶Say katutu'wan, si'tamo nga'min, mangibwat sa main na nin si syay Kabalikasan, mangkaga'muran tamoynan mangkaga'muran a pangangawa'nan na ¹⁷ta mataman no nibi nan Dios a Gugan-gan na nin nipadalan kona ni Moises, si Jesu-Cristo bale' a nangipadalan na a maga'muran tamoy pangangawa'nan na tan say katutu'wan maipa'ka' kona. ¹⁸O', mataman no kasa et gapo ni saya nin naka'kit konan Dios abirno ana sa maka'numan, si Anak, a syan diri ket Dios ya tan kalamo' nayan pirmi, syay nangipapalaway nin maipa'ka' kona nin Dios.

Say Pammatutuo na ni Juan a Mammawtismo a Ambo' yay Cristo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18

¹⁹Sawanin, wanti e a pammatutuo na ni Juan: Main nin pupadi' tan kukatulungan^c ra nin nako kona ni Juan. Nibaki' rasarayti nin pupangulo ran Judio itaw sa syudad nin Jerusalem nin mako mangusisa' kona a wanra, "Ani a nakaibakian mo?" ²⁰Kai na nin nibudi' ni Juan a katutu'wan no kai edet, mapala-palaway nan nibarita' a wana, "Ambo' ako a Cristo^d."

²¹Ket wanra kona, "Si'no ka edet? Si'ka para si Elias^e a wanran sumubli' iti?"

Ket wana, "Kai, ambo' ako."

"Si'ka para edet taw si Prupita^f a man'irgwen na ni Moises?" nitepet ra anamaet kona.

"Kai," wana nin inumbat.

²²Wanra anamaet kona, "Si'no ka edet anaod? Ibarita' mo pa ta matkap a main nin ibarita' mi konran saray namaki' komi. Ani a magwa' min maibarita' maipa'ka' sa kinasi'no mo?"

²³Ni'bat na ni Juan,

"Si'koy pakatukidan nin say nipadles na ni Prupita Isaias a 'Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda' itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,

---

^c 1:19 *katulungan* - Sa Griego: *puri na ni Levi*. Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. ^d 1:20 Si Mesias (sa irgo ran Judio) o *Cristo* (sa irgo ran Griego), titulo ya. Say rabay nin ibarita' nin saytin rwa, si tinudo' nan Dios nin mag'uray. ^e 1:21a Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Malakias 4:5,6. ^f 1:21b Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Deuteronomio 18:15,18.

Patu'riren moyoy dalanan nan Catawan.^g ”

²⁴Main nin Pariseo^h konran sarayti saray nibaki'. Ket konan siin, wana, ²⁵“No wanin a ambo' ka a Cristo tan ambo' ka anamaet si Elias o si Prupita nin inirgo na ni Moises, mayin edet a mampamawtismoⁱ ka?”

²⁶Inumbat ya si Juan a wana, “Si'ko, main nin kanepegan kon mamawtismo sa ranom. Main anamaet nin iti sa busel moyo nin, si'kamo, kai moya nin mangkaalilbi'. ²⁷Rumate' yaynan kasunor ko ket bana' sa kata'gayan na, kai ako gapo nin maikana' nin mataman tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.”

²⁸Sayti, nangyadi' sa Betania sa rubari' nan Ilog Jordan nin mampamawtismwan na ni Juan.

Say Nipamatutuo na ni Juan a si Jesus, Sya a Pinili' nan Dios

²⁹Sin sumunor nin awro, na'kit naya ni Juan si Jesus nin man'umarak kona ket wana, “Sya e a pa'sar karniro nin nibi nan Dios a maida'ton ta pigaw nin maglat a kasalanan ran tutawo! ³⁰Syaytaw si man'irgwen ko sin wangko a si rumate' nin kasunor ko ket mas ata'gay ya dyan si'ko ta main yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko. ³¹Mataman nin si'ko nin diri, kai ko tanda' a sya anayti sin saytaw. Wanin man, nako akodti nin lamang nin mamawtismo sa ranom ta pigaw nin matandaan ko no si'no ya ket maipatandaan koya komoyo nin puri na ni Israel.”

³²Sawanin, sayti a nipamatutuo na ni Juan. “Si'kon diri, na'kit koya anaod a Ispirito nan Dios nin mangkumayupa' nin ibat sa langit nin bilang sayay kalapati tan nisyon ya konan siti. ³³Kai koya kumon nin tanda', bale' si nangibaki' kongko nin mamawtismo sa ranom, wana kongko, ‘Si ma'kit mo nin dupaan na nin Ispirito tan pisyunan naya, sya a mamawtismo sa Ispirito.’^j ³⁴Ket si'ko, na'kit koyti anaod kanya' nin mampatutu'wan ko komoyo a sya a Pinili' nan Dios^k.”

Pinatutu'wan ran Tumutumbok na ni Juan a si Jesus, Syay Cristo

³⁵Sin sinmunor nin awro, itaw ya anamanaet si Juan tan rwa ran tumutumbok na. ³⁶Na'kit nayan manlumabas si Jesus ket wana, “Sya in e a karniro a nibi nan Dios!” ³⁷Narnge' ra nin rway tumutumbok a wana ni Juan ket tinmumbok sara kona ni Jesus.

^g 1:23 Isaias 40:3; Mateo 3:3; Marcos 1:3; Lucas 3:4 Say rabay nan ibarita' nin siti ket pakandaen moyoy pagkabyay moyo ta pigaw nin alinyado no rumate' yay Catawan ^h 1:24 Mabasa a maipa'ka' konran sarayti saray *Pariseo* sa Glusaryo.

ⁱ 1:25 *mampamawtismo* - O: *mampaminyag*. ^j 1:33 Mabasa et a maipa'ka' sa pisyon nan Ispirito kona ni Jesus sa Isaias 11:1,2; 42:1; 61:1. ^k 1:34 Isaias 42:1. *Pinili' nan Dios* - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: *Anak nan Dios*.

³⁸Ket nibring ya si Jesus tan sin na'kit nasaran mantumumbok wana konra, “Ani a rabay moyo?”

Ket wanran ni'bat kona, “Adti kamo nin mampiikap, *Rabbi?*” (Say katarusan nan sarita' a “*Rabbi*” ket Maistro.)

³⁹“Para, ta kikiten moyo,” wana. Kanya' nin nayi sara kona tan na'kit ra a mampiikapan na, ket nikipagtuloy saradtaw ta mag'alas kwatro ana.

⁴⁰Si saya konran sarayti saray rwan nakarng'e' kona ni Juan tan tinmumbok kona ni Jesus ket si Andres. Main nin angkay na a si Simon Pedro. ⁴¹Ket kina' naya yapo' nin tiningkap a busat nan si Simon tan wana kona, “Nadumog miya a *Mesias*.” (Say rabay nan irgwen nin *Mesias* ket *Si Sinuyo' nin Magadi'*.) ⁴²Ket, ni'ras naya si Simon kona ni Jesus.

Pinastang nayan maong ni Jesus mi'sa wana, “Si'ka si Simon a anak na ni Juan^l, ngaranan kata nin Cefas.” (Sitin ngaran sa Griego ket Pedro tan say katarusan na ket bato.)

Pinatutu'wan ra ni Felipe tan ni Natanael a si Jesus, syay Adi'

⁴³⁻⁴⁴Sin sumunor nin awro, nidisisyon na ni Jesus a mako sa Galilea. Na'kit naya si Felipe a taga Betsaida a kababalyan ra ni Andres tan ni Pedro ket wana kona, “Kikalamo' ka kongko.”^m

⁴⁵Sawanin si Felipe, kina' naya nin tiningkap si Natanael tan wana kona, “Nadumog miya! Syaytaw si man'irgwen na ni Moises sa nisurat na tan say nisurat ra et nin prupita. Sya si Jesus a taga Nazaret nin anak na ni Jose.”

⁴⁶Konan siin, wana ni Natanael, “Nazaret! Main para nin maabig a mangibwat itaw?”

“Para, kikiten mo,” wana ni Felipe.

⁴⁷Sin na'kit naya ni Jesus nin man'umarak kona si Natanael, wana maipa'ka' kona, “Sya e a tutuon puri na ni Israel. Kasa gapo nin sinisirib kona.”

⁴⁸Tinepetan naya ni Natanael si Jesus a wana, “Pa'no rako nin nakatanda'?”

Ket wana nin ni'bat ni Jesus, “Na'kit kata sa sirong nin kayon igos sin ba'yo naka nin tinawag ni Felipe.”

⁴⁹Konan siin wana ni Natanael, “Maistro, si'kan page' a Anak nan Dios! Si'kay Adi' nan Israel!”

⁵⁰Wana nin ni'bat ni Jesus, “Kai para a magmatalek ka kongko bana' ta wangko ket na'kit kata sa sirong nan kayon igos? Maka'kit ka li' nin mas makapaka'ngap et nin mangyadi' dyan siin.” ⁵¹Mi'sa wana konra, “Isipen

^l 1:42 Sakalako yayti nin Juan kona ni Juan a Mammawtismo o Juan a apostol.

^m 1:43-44 *Kikalamo' ka kongko*. - Sa Griego: *Tumbuken nako*. Say rabay nan irgwen ket kikalamo' ya kumon kona ni Jesus nin arigen nay akay tan pigagawa' na.

moyoyti nin maong: Ma'kit moyo li' nin miabri a langit tan saray uanghil nan Dios ket muli'-manaoyⁿ sara nin mako kongko a si'kon si Pinaitawo.”

Say U'nan Paka'kitan a si Jesus, Syay Anak nan Dios

2 ¹Napalabas a rway awro, nagkamain nin bansal itaw sa babalin Cana sa prubinsyan Galilea. Itaw ya a ina na ni Jesus ²tan wanin ya anamaet si Jesus tan saray tumutumbok kona ta sinagyat sara anamaet. ³Sin na'pos anay arak^o, wanan ina na ni Jesus kona, “Na'pusan saran arak.” ⁴Ket wana ni Jesus, “Madam, say pangingsip ko, ket ambo' nin kapada a pangingsip mo. Matkap yapo' nin marate' a manepag nin udas para kongko.” ⁵Sin sain, wana ni ina na konra nin mampagsirbi, “Gaw'en moyo a sarban ipagwa' na komoyo.” ⁶Main itaw nin a'nem ray pasig nin pangangwan nin ranom. Sayti ket para sa kaugalian ran Judio nin pangunguyas ra ta pigaw nin maikana' sara sa pangingsip nan Dios. Makalaman a barang saya nin pasig nin rwampulo' anggan tulumpulo' a galon. ⁷Wana ni Jesus konran saray mampagsirbi, “Pun'en moyo nin ranom in say pasig.” Ket pinno' ra anaod anggan labi'. ⁸Sin nayadi' wana konran saray mampagsirbi, “Manarok kamo tan ika' moyo konan si mampangasikasodti sa bansal.” Ket nangika' sara anaod kona. ⁹Tinawayan nan si mampangasikason bansal ket, arak ana. Kai na nin tanda' no adti a ibwatan nin sayti ta sara tamo' anaod taw saray nanarok a makatanda'. Sin wanin, tinawag nayay lalakin nikasal ¹⁰tan wana kona, “Say ugali', say sangkatawayan nin arak a mu'na ran ipainom mi'sa no abaw ana li' a nainom ran tutawo, iliwa' raynaytaw si makapoy a taway. Si'kamo bale', nisuyot moyo a sangkatawayan nin arak!” ¹¹Sitin ginwa' nadtaw ni Jesus sa babalin Cana sa Galilea, sya a u'nan pammatutuo nin maipa'ka' no si'no ya tan mangipa'kit ti nin kata'gayan na. Ket saray tumutumbok na, lalo saraynan nagmatalek kona. ¹²Kayadi' sain, namabaybay ya si Jesus nin nako sa syudad nin Capernaum. Kalamo' naya si inay na, saray bubsat na tan saray tumutumbok na, ket itaw sara nin umnoy awro.

Say Pakayadi' na ni Jesus Maipa'ka' sa Timplo *Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46*

¹³Sin adani ana a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas^p, tinmangkar sara si Jesus sa Jerusalem ta pigaw nin kipista sara. ¹⁴Nako

ⁿ 1:51 Bilang itaw sa taynep na ni Jacob (Genesis 28:10-19), ma'kit ra li' nin saray tumutumbok na a inabryan naya nin Dios a kami'nan na nin pangipa'kit a itya kona ni Jesus. ^o 2:3 Say arak ran Judio, gawa' sa sabaw nin ubas. Say bayani ket kapadan basi. ^p 2:13 Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si *Pistan Nipanglabas* itaw sa Glusaryo.

ya sa Timplo ket narate' na a main nin maglalako' nin baka, karniro, kalapati^q, tan maninili nin kwarta' sa sayay partidtau. ¹⁵Nangwa' ya nin sanet nin rubir tan pinalakwan nasaradtaw sa sakop nan Timplo, pati saray baka tan karniro. Nisabwag nay kwarta ran maninili tan tinali-talimbwag nay lamisawan ra. ¹⁶Wana konra nin maglalako' nin kalapati, “Galten moyo saradti in! Andi' moyo nin gaw'en nin palingki a Bali nan Ama ko!” ¹⁷Ket napanemtem ran tumutumbok na a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, “Say masuet nin pangingsakit ko konan Bali mo ket man'upusen a kasaw ko.”^s

¹⁸Konan siin saray pupangulo ran Judio wanra kona, “Ani anamaet wadi' a pakatandaan nin maipa'kit mo a main nin pakayadi' mon mangwa' nin wanin?”

¹⁹Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Sidaen moyayti nin timplo ket paba'yuwen koya sa luob nin tuloy awro.”

²⁰Konan siin wanra, “Narate' a a'pat a pulo' tan a'nem a taon sa nipama'deng konan sitin Timplo, ket wamo pa'dengen man uman sa luob nin tuloy awro?”

²¹Si timplo bale' nin man'irgwen na ni Jesus ket si lalaman na.

²²Kanya' nin sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, napanemtem ra nin tumutumbok nayti nin inirgo na. Ket say nangyadi', namper sara sa naisurat sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona tan sa nibari-barita' na.

²³Sin itaw ya si Jesus konan siin nin pista sa Jerusalem, abaw saray nakaimaton sa say ginwa-ginwa' nan nangipa'kit a nangibwat ya konan Dios. Ket anaod, abaw sara a namper no si'no ya. ²⁴Bale' kai na nin nipadar konra a maipa'ka' sa lalaman nan diri bana' ta tanda' nay pinanakem nin sarban tawo. ²⁵Kai ana nin matkap a main et nin mangibarita' kona nin maipa'ka' sa si'numan ta sulpot nayna a kaisipan nin sarban tawo.

Pa'no nin Magkamain nin Byay a Iti konan Dios

3 ¹Ket, saya ya konran itaw a sayay pangulo ran Judio nin say ngaran na ket Nicodemo. Myimbrow yan grupo ran Pariseo. ²Ni'sa, nako yayti kona ni Jesus sin yabi ana ket wana kona, “Maistro, tanda' mi a nibaki' nakadti nin Dios nin mako mangyakay komi. Wanin bana' ta kasan makagwa' sa sain say makapaka'ngap nin paka'kitan a man-gaw'en mo no kasa ya a Dios kona.”

³Wana nin ni'bat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo ni saya nin makakirama' sa pag'laadi' nan Dios no kai ya nin paitawo nin uman^t a sayay tawo.”

^q 2:14a Ilako' sarayti konran tutawo ta pigaw nin ida'ton ra.   ^r 2:14b Main saray san'ili a matkap ray kwarta ran Judio ta pigaw nin ibuis ra para sa Timplo.   ^s 2:17 Kanta 69:9
^t 3:3,7 paitawo nin uman - O: paitawo mangibwat konan Dios.

⁴Wana ni Nicodemo, “Impusibli a maiyanak yay sayay matuntawo ana! Magwa' na para a paitawo et sa luob nin tyan nan ina na?”

⁵Ni'bat na ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios no kai ya anaod nin maiyanak nin uman a sayay tawo sa dalan nin ranom tan dalan nan Ispirito nan Dios. ⁶Wanin ta si sayay mangibwat sa tawo, ket kinatawo tamo' a main kona; anamaet, si sayay mangibwat konan Ispirito nan Dios, kinaDios a main kona. ⁷Andi' ka edet nin mabigra' no ibarita' ko komo a matkap moyon tutawo a paitawo nin uman! ⁸Say pangibwaten nan mangyadi' nin Ispirito nan Dios konan tawon naiyanak nin uman ket iyalimbawa' ana sa siri. Makauray ya sa puntawen na. Maaraman ma bale', kai mo nin matandaan a pangibwatan na o a puntawen na.”

⁹Ket nitepet na anamaet ni Nicodemo a wana, “Pa'no wadi' nin mangyadi' in?”

¹⁰“Ani?” wana ni Jesus. “Saya kamo nin manrispitwen nin mangangakay iti sa Israel ket kai moyo in mangkaalilbi'? ¹¹Isipen moyoyti nin maong: Say ibarita' mi ket say tanda' mi tan say na'kit mi. Bale' si'kamo, kai kamo nin mamper sa man'ibarita' mi. ¹²Anta mampangibarita' ako komoyo nin mangibwat sa say pupangyadi' iti sa mundo, kai moyo nin tepren. Ket tepren moyo kasi no mangibarita' ako nin maipa'ka' sa man-gaw'en itaw sa langit? ¹³Si'ko tamo' nin si Pinaitawo nin nangibwat itaw sa langit a makaiibarita' nin maipa'ka' sa sain a bubagay, ta kasa et gapo anaod nin raruman nakapika' itaw no kai si'ko tamo'.

¹⁴Ket say mangyadi' kongko, ket kapadaytaw say nipangita'gay na ni Moises konan pusti a si ginwa' nin bakas nin ulay sin itaw saray Israelita sa lugar a kasan tawo.^u Wanin ta si'kon si Pinaitawo, matkap a ita'gay ako li' anamaet ¹⁵ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket magkamain ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. ¹⁶O', ta wanin ana a pangangawa'nan nan Dios kontamo nin tutawo, kanya' nin kai naya nin nisiblet, no kai edet, nibi naya a Anak na nin kapagkapag ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kona nin Anak na ket kai ya nin maisyay konan Dios ta pigaw nin madusa ya, no kai edet, magkamain ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. ¹⁷Wanin ta si Dios, kai naya nin nibaki' a Anak na iti sa mundo ta pigaw nin sintinsyawan nasaray tutawo, no kai edet, ta pigaw nin maisalba sara nin nipadalan kona.

¹⁸Saray magmatalek konan Anak nan Dios, kai sarayna nin sintinsyawan nin madusa, bale' saray kai nin magmatalek, nasintinsyawan sarayna nin madusa bana' anaod ta kai sara nin magmatalek konan kapagkapag a Anak nan Dios. ¹⁹Siti a rason a madusa

---

^u 3:14 Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:4-9.

sara: Si palaway nin mamalaway nin kaisipan ran tutawo ket nako yadti sa mundo bale!, mas maalaga konra a kadedleman dyan say palaway. Wanin ta say man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'. ²⁰O' ta saray mampangwa' nin duka' ket kai ra nin rabay a palaway tan kai ra nin rabay a mako sa palaway bana' ta, no mako sara ket maipadar a gawa'-gawa' ra. ²¹Bale! saray sumunor sa katutu'wan a nipadar nan Dios, umarak sara sa palaway ta pigaw nin maipa'kit nin mapalaway a say ginwa' ra ket katutulok ra konan Dios.”

Ikwa naya ni Juan sa U'na si Jesus

²²Sin nayadi' in, nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa raruman lugar sa prubinsya nin Judea. Ket itaw sarayna yapo' nin nitanda-tandaan saran maong tan namawti-bawtismo sara. ²³⁻²⁴Si Juan anamaet, mampamawti-bawtismo yadtaw sa Enon nin adani sa Salim ta raranom itaw nin lugar. (Sin sain ket kai ya et nin mangkapriso si Juan.) Kasan tegan ran mako nin tutawo kona ket binawti-bawtismwan nasara.

²⁵Bana' ta wanin, sayay awro, nikidiskusyon saray tumutumbok na ni Juan konan sayay Judio maipa'ka' sa saka-sakalakon kaugalian a maringgasan yay sayay tawo sa pangngikit nan Dios. ²⁶Ket nako saraytaw nin tumutumbok kona ni Juan. Wanra kona, “Maistro, sitaw intaw si lalaki nin kalamo' moyodtaw sa rubari' nan Ilog Jordan, sitaw si pinatutu'wan moyoy maipa'ka' kona, mampamawtismo ya anamaet ket mampako sara ana edet a sarba kona!”

²⁷Inumbat ya si Juan ket wana konra, “Si si'numan a tawo, kasan animan nin kapapa'sar a pag'inan na no ambo' ya a Dios a nami kona. ²⁸Mapatutu'wan moyo a nibarita' ko a wangko, 'Ambo' ako a Cristo, no kai si'ko a nibaki' nin mu'nayna kona.’ ²⁹Say pa'sar ko, si'koy amigo na nin nubyo nin main respunsibilidad nin mangisadya' nin sarba para sa kasal na. Abir nin sitin amigo nan nubyo ket ambo' yay makaikon konan nubya, alakin lamang a ririket na ta mangkarngel' nay pakapariga nan nubyo. Ket si'ko nin nangisadya' konra nin tutawo sa irarate' nan Cristo, alaki a ririket ko sawanin. ³⁰Matkap a maita'gay ya, ket maikayupa' ako.”

Say Byay a Iti konan Dios

³¹“O', si saya nin mangibwat sa langit, syay sangkata'gayan. Si saya nin mangibwat iti sa luta', bilang ya konran raruman tagadti sa luta', say irgwe-irgwen na say maipa'ka' iti sa luta'. Bale! si saya nin mangibwat ya sa langit, syay sangkata'gayan sa sarba. ³²Ibari-barita' nay na'kit tan narngel' na. Mataman bale! nin wanin, umno sara tamo' a mamper sa ibarita' na. ³³Ket saraynamaet a mamper kona, patutu'wan ra a say nibarita' nan Dios ket tutuo, ³⁴ta say sarita' na mismo nin Dios a ibarita' nan sitin nibaki' na. Wanin ta konan sitin nibaki' na, mampiikapen nayan

liso nin Dios a Ispirito na. ³⁵Wanin ta, si Dios a syay Ama, kawa'nan nayay Anak na, ket nipagamet na a sarba kona. ³⁶Ket, si si'numan a magmatalek konan Anak na, main ana nin anggan-angga nin byay na a iti konan Dios. Bale! si si'numan a kai nin tumulok konan Anak na, kasa yayti nin byay kona, no kai edet, dusawen naya anggan-angga nin Dios mangibwat sa alakin sager na.”

Nikiirgo ya si Jesus konan Sayay Babayin Taga Samaria

4 ¹Sawanin, naiparate' konran saray Pariseo a mangkakasagyt tan mampamawtismo yan mas abaw a tumutumbok na si Jesus dyan si Juan, ²bale! say katutu'wan, ambo' nin si Jesus a mampamawtismo no kai saray tumutumbok na.

³Sin natandaan na ni Jesus a wanin a naiparate' konran Pariseo, nibwat ya sa Judea ta pigaw nin sumubli' ya sa Galilea, ⁴ket matkap a lumabas sara sa lulugar a sakop nan Samaria. ⁵Ket nakarate' saradtaw sa Sicar, saya nin babali sa Samaria a adani sa luta' nin nibi na ni Jacob konan anak nan si Jose sin na'teng ana. ⁶Main itaw nin bubon nin kinali na intaw ni Jacob. Mapagal yayna si Jesus nin linmalako ta ugtiawro ana kanya' nin tinmekre' yadtaw sa dani nan bubon. ⁷⁻⁸Saray tumutumbok na anamaet, nako sara sa babali manaliw nin kanen ra.

Sin sain, main nin babayi nin tagadtaw sa Samaria a nako manago'. Ket wana ni Jesus kona, “Kiinom ako pa?”

⁹“O', bale! saya ka nin Judio, ket ambale' ey nin kidawat kan inumen kongko a sayay babayi tan sayay tagadti sa Samaria?” wana nin ni'bat nin babayi. Wanin a wana bana' ta saray Judio, ket kai sara nin kibiang-biang konran taga Samaria.^v

¹⁰Wanan ni'bat ni Jesus, “No tanda' mo tamo' kumon no ani a ibi nan Dios tan no si'no akoyti nin mangkidawat nin inumen komo, si'kayna edet kumon a kidawat kongko ket byan kata nin ranom a umagos tanan pirmi.”

¹¹Sin sain, wana nin babayi, “Ser, ararem yayti si bubon ket kasa anamaet nin ipanago' mo. Adti ka nin mangalap ey nin siin si ranom a umagos tanan pirmi? ¹²Mas ata'gay ka et para dyan si puon tamon si Jacob? Sya a nami nin sitin bubon komi, tan iti ya nin nanago' tan saray a'nak na nin ininom ra tan saray uayep ra.”

¹³Inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Si si'numan a minom nin saytin ranom, milata' ya li' anamanaet, ¹⁴bale! si si'numan anamaet a minom nin ranom a ibi ko kona, kai yayna gapo nin milata'. Wanin ta si ranom nin ibi ko, mag'in nin bilang subor sa lalaman na a kai gapo nin ma'tyan a mami kona nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.”

^v 4:9 ket kai sara...konran taga Samaria. - O: ket kai sara nin minom sa pinuman no inusar nayayti nin sayay taga Samaria.

¹⁵Ket wana nin babayi kona, “Ser, byan nako pa nin siin nin ranom ta pigaw nin kai akoyna gapo nin milata' ket kai koyna nin matkap a makodti et nin manago!”

¹⁶Wana ni Jesus kona, “Keen ma nin kayaban a asawa mo, mi'sa kamo nin sumubli' iti.”

¹⁷“Kasa nin asawa ko,” wana nin babayi.

Ket ni'bat na ni Jesus kona, “Kusto in si wamo a kasa nin asawa mo, ¹⁸ta lima rayna a nag'in nin asawa mo, bale' siin si ka'yan mo sawanin ket ambo' ma nin asawa. Siin si nibarita' mo a kasan asawa mo ket tutuo ya.”

¹⁹Sin sain, wana nin babayi, “Ser, madlaw ko a saya kamo nin mangingilalaman konan Dios. ²⁰Ani a kusto? Iti konan sitin talugtog, iti sara nangrayo konan Dios a pupuon mi, bale' si'kamo nin Judio, wamoyo a itaw sa Jerusalem a manepag nin pangraywan konan Dios.”

²¹Sin sain, wana ni Jesus, “Madam, say katutu'wan, ambo' in a impurtanti. Tepren moyoytin ibarita' ko komoyo: Rumate' li' a panaon a ambo' ana nin konan sitin talugtog o sa Jerusalem a pangraywan ran tutawo konan Dios a syay Ama. ²²Si'kamo nin taga Samaria sawanin, kurang a tanda' moyo maipa'ka' konan manraywen moyo, bale' si'kami, nipadar na komi a kadiryan nan si manraywen mi. O' ta tanda' tamo a mangibwat konran Judio a pangingsalba nan Dios konran tutawo. ²³Ket say katutu'wan, rinmate' anay panaon a saray tutuon mangrarayo konan Dios a syay Ama ket ambo' nin sa sayay lugar raya nin raywen, no kai edet, raywen raya nin nangibwat sa kanakman ra nin naipatukdo' sa katutu'wan maipa'ka' sa kinasi'no na. Tutuoyti ta wanin a rabay nan Dios nin klasin pangrarayo kona. ²⁴Si Dios ket ispirito ya, kanya' nin saray mangrayo kona, matkap a say pangrarayo ra ket nangibwat sa kanakman ra nin naipatukdo' sa katutu'wan maipa'ka' sa kinasi'no na.”

²⁵Wana nin babayi, “Tanda' ko a rumate' ya li' a Mesias, sitaw si tawagen nin Cristo. Ket no rumate' ya, ipatandaan na li' a sarba kontamo.”

²⁶“Si'ko nin mangkiirgo komo, si'ko ya in,” wana ni Jesus.

²⁷Sin sain ket rinmate' saraynay tumutumbok na ni Jesus. Naka'ngap sara sin na'kit rayan mangkiirgo sa sayay babayi, bale' kasa gapo ni saya konra a nanepet kona no ani a rabay na konan babayi o no ambale' a mangkiirgo ya kona.

²⁸Sin sain anamaet, nibati' naya nin babayi a paya na tan sinmubli' ya sa babali. Wana konran tutawodtaw, ²⁹“Mayi kamo kongko ta keen moyo nin kiten taw si tawo nin nangibarita' kongko nin sarban gawa-gawa' ko. Syayna palayi a mantawagen nin Cristo?” ³⁰Ket nibwat sara anaod a tutawodtaw sa babali ta mako saradtaw kona ni Jesus.

³¹Sa leleg nadtaw nin babayi sa babali, saray tumutumbok na anamaet ni Jesus, wanraynan ni'nu-ni'no kona, “Maistro, mangan kamoyna.”

³²Bale! say ni'bat na konra, “Kai ana ta main nin kinnan ko nin kai moyo nin tanda!”

³³Konan siin, nitepetan saray tumutumbok na a wanra, “Main palayin nami nin kinnan na?”

³⁴Wana ni Jesus konra, “Siti a mangkanen ko, si tumulok ako sa karabayan nan namaki! kongko ket mayadi! a nipagwa! na kongko. ³⁵Main yayti e si wamoyo, ‘A’pat a bulan tana ket pangyayatab ana li!’ Sumadya! kamoyna! Kiten moyo saray tutawon man’umarak. Sara, man’iyarig kosara sa matua anan pari sa gagawa! ket matkap saraynan yataben. ³⁶Man’upaan sarayna a mangyayatab. Ket, kiririket saray mangmumula nin minsahi nan Dios konran mangyayatab ta iyator rayna a yinatab ra a saray nakaga’mor nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.” ³⁷Ma’kit a katutu’wan na sawanin nin si wanra a, ‘Sakalako a mangisabwag ket sakalako anamaet a mangyatab.’ ³⁸Wanin ta, si’ko, ibaki! katamo nin pa’sar mangyatab sa kai moyo nin kinapagalan, ket si’kamoy minabang sa kinapagalan ran raruma.” ³⁹Ket abaw sara a taga Samaria nin itaw konan siin nin babali a nagmatalek kona ni Jesus bana! sa wana nin babayi a nibarita! na nga’mi ni Jesus a gawa!-gawa! na.

⁴⁰Bana! konan siin, sin nako saradtaw kona ni Jesus dinawat ra a itaw ya yapo!. Ket itaw ya yapo! anaod si Jesus nin rway awro. ⁴¹Ket inbabaw sara et a nagmatalek kona ni Jesus bana! sa niyakay-akay na, ⁴²tan wanra konan babayi, “Magmaalek kami ana, ambo! nin bana! tamo! sa nibarita! mo no kai edet, bana! ta narngel miya ket tanda! mi nin sya a peteg nin Mangingisalba nin tutawo iti sa mundo.”

Pinaanda! naya ni Jesus a Anak nan Sayay Upisyal

⁴³Napalabas a rway awro nin itaw ya si Jesus sa Samaria, nibwat sarayna tan nituloy ray nako sa Galilea. ⁴⁴Mangyakay yadtaw lamang si Jesus mataman nin nibarita! nayna a wana, “Kasan rispito ra konan sayay prupita nin saray kalugaran na nin mismo.” ⁴⁵Wanin man, inako! rayadtaw nin saray taga Galilea sin rinmate! ya bana! ta nako saradtaw nin nikipista sa Jerusalem sin saytaw ket na’kit ra nga’mi a ginwa-ginwa! na.

⁴⁶Sin itaw sarayna anaod, sinmubli! ya si Jesus sa Cana, si babali sa Galilea nin itaw ket ginwa! na nin arak a ranom. Main itaw nin sayay upisyal nin gubyirno a si anak nan lalaki ket itaw ya sa Capernaum nin main nin masakit na. ⁴⁷Sin narngel nan sitin upisyal a rinmate! yadtaw sa Galilea si Jesus nin ibat sa Judea, nako ya kona tan nikidawat yan inganga!do nin mako ya sa Capernaum ta keen naya nin paandaen a anak nan mangkamati. ⁴⁸Ket anaod, wana ni Jesus kona, “Si’kamo nin tutawo,

^w 4:36 Amos 9:13

no kai kamo nin maka'kit nin makapaka'ngap nin pupaka'kitan, kai kamoynaod nin mamper.”

⁴⁹Ket wana nin upisyal, “Ser, panginga'do moyo ta tamoyna ba'yo ya nin mati a anak ko.”

⁵⁰Wana ni Jesus kona, “Mako kamoyna. Mabyay yaynaod a anak moyo.” Namper yay upisyal sa irgo na ni Jesus ket sinmubli' yayna sa bali ra.

⁵¹Iti ya et a lamang sa dalan sin sumunor a awro,^x sinna' rayaynan ibabaki' na a wanra ket inmanda' yayna a anak na. ⁵²Ket tinepet na no ani a udas sin ginmana-gana a kaingaran na nin anak. Ni'bat ra kona, “Kinmayupa' a amot na sin bandan ala una naapon.”

⁵³Ket napanemtem na nin ama a sin sain nin udas na nin inirgo ni Jesus a wana, “Mabyay yaynaod a anak moyo.” Bana' ta wanin, sya tan saray sarba ran kabali na ket nagmatalek sara kona ni Jesus. ⁵⁴Siti a ikarwan ginwa' na ni Jesus nin pammatutuo nin maipa'ka' no si'no yan diri sin nako ya sa Galilea nin ibat ya sa Judea.

Nipada nay Kadiryan na ni Jesus konan Dios sa Awron Painawa

5 ¹Kayadi' nin sain, main nin narate' a pista ran Judio ket tinmangkar ya si Jesus sa Jerusalem ta pigaw nin kipista ya. ²Itaw sa syudad, sa adani sa mantawagen nin Purta ra nin Karniro, main nin nakulong nin ranom nin paryuan a sa sarita' nin Hebreo ket mantawagen yan Betsata'. Sa rigrig ket main nin lima ray sirungan. ³⁻⁴Sa sirong nin sayti ket nakaida' saray abaw nin main masakit, saray bulag, saray pilay tan saray paralitiko.^z

⁵Main itaw nin sayay lalaki nin mampagmasakit sa luob ana nin tulumpulo' tan waloy taon. ⁶Sin na'kit naya ni Jesus tan sin natandaan na nin nakaida' yaynadtaw nin na'teng, wana kona, “Rabay mo para a umanda'?”

⁷Wanan ni'bat nin si lalaki kona, “Ser, kasa bale' nin mangitaoy kongko sa ranom no nakimbor ana. Man'ipamuspusan ko tamo' et a manaoy ket main anan nakau'nan nanaoy.”

⁸Wana ni Jesus kona, “Mibangon ka! Awiten ma in si idaan mo tan lumalako kayna.” ⁹Ket tampor inmanda' yayna, inawit nayayna a idaan na tan linmalako yayna.

Awron Painawa sin sain. ¹⁰Kanya' nin saray pupangulo ran Judio wanra konan lalakin napaanda', “Sa Gugan-gan tamo, maiyawa' a awiten ma in si idaan mo ta sawanin ket Awron Painawa.”

^x 4:51 Si kaday'an nan Capernaum sa Cana ket magtulumpulo' tan rway kilumitro.

^y 5:2 *Betsata* - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: *Betesda*; sa raruma et ket: *Betsaida*. ^z 5:3-4 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti: *Taga'nan ran mangimey a ranom* ⁴ *bana' ta main nin tyimpo a main nin anghil nan Dios nin mako mangimbor sa ranom*. *Ket si mu'nan makataoy sa ranom mayadi' ti kinimbor ket umanda' ya sa animan a masakit na*.

¹¹Bale' wana nin inumbat, "Bale' wana nin si namaanda' kongko ket, 'Awiten ma in si idaan mo tan lumalako kayna,' " wana.

¹²"Si'no ya in ket a tawo si nangibarita' komo nin awiten ma in si idaan mo tan lumalako kayna?" wanran nitepet kona. ¹³Bale' si tawo kai na nin tanda' no si'no yaytaw si namaanda' kona ta nakaibwat yaynan kai nin nadlaw si Jesus sa ka'bawan ran tutawo.

¹⁴Sinmunor, na'kit naya ni Jesus a lalakidtau sa sakop nan Timplo ket wana kona, "Kikiten mo. Inmanda' kayna, ket andi' kayna nin magkasalanan ta bangli' no main nin mas duka' et nin rumate' komo."

¹⁵Nibwat yay lalaki tan nika' na nin nibarita' konran pupangulo ran Judio a si Jesus a namaanda' kona. ¹⁶Konan siin, tinaranaan rayaynan kuntrawen nin Judio si Jesus, bana' ta mampangwa' ya nin wanti sa Awron Painawa. ¹⁷Sin wanin, wana ni Jesus konra, "Si Ama ko, kai ya gapo nin mantumgen nin gumwa', kanya' nin si'ko anamaet, kai ako nin mantumgen."

¹⁸Konan siin, nalamu'nan a sulit ran Judio nin patyen raya si Jesus ta sa wanra ket kai na tamo' nin sinubag a Gungan-gan maipa'ka' sa Awron Painawa, no kai edet, nipada nay kadiryan na konan Dios sa nipanawag nan Ama kona.

Si Ama na ni Jesus a Ibwatan nin Sarban Kapangyadian na

¹⁹Ket imbatan na ni Jesus in nin man'iparsa ra a wana konra, "Isipen moyoyti nin maong: Si'ko nin si Anak nan Dios, kasan magwa' kon gaw'en sa kabukudan ko tamo' no kai edet, say gaw'en ko tamo' ket say mangka'kit kon gaw'en na nin Ama ko. Animan a gaw'en na sain a gaw'en ko. ²⁰Wanin ta kawa'nan nakon Ama ko. Kanya' nin man'ipa'kit na nga'min kongko a man-gaw'en na tan main et li' nin gawa' nin ipapa'kit na kongko nin mas makapaka'ngap et dyan say ginwa' ko, ket peteg a maka'ngap kamo li'. ²¹Bilang wadi', si Ama ko, pasublien nasaran mabyay a nati. Ket sain li' anamaet a gaw'en ko nin si Anak na ta pasublien kosara li' nin mabyay a rabay ko nin pabyayen. ²²Wanin et, si Ama ko, kai ya nin manintinsya nin si'numan, no kai edet, nipagamet nayna kongko nin Anak na a paninintinsya ²³ta pigaw nin say sarban tawo ket pagalangan rakon si Anak na a maikalamo' sa pammagalang ra konan Ama ko. Si si'numan a kai nin mamagalang kongko a si Anak na, kai naya anamaet nin mampagalangan a Ama ko a sya a namaki' kongko.

²⁴Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a rumnge' tan mamper sa man'ibarita' ko nin nangibwat konan Dios a syay namaki' kongko, magkamain ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Kai yayna nin masintinsyawan nin madusa, bana' ta say nikaisyay na kona nin Dios ket napalabas ana tan mabyay yayna anggan-angga nin iti konan Dios.

²⁵Isipen moyoyti nin maong: Say sarban tutawo say pa'sar ket nati ana, bana' ta naisyay a sarba konan Dios. Bale' narate' any panaan a

mataman nin saray say pa'sar ra, ket nati ana ket marnge' ray irgo ko nin si Anak nan Dios. Ket saraytaw saray tumulok sa narnge' ra ket peteg a magkamain sara nin siin nin byay. ²⁶Wanin ta si Ama ko a puon nin byay. Ket wanin ako anamaet nin si Anak na bana' ta nangibwat kona a si'koy puon nin byay, ²⁷tan ginwa' na et nin si'kon si Anak na ket main nin kapangyadian ko nin manintinsya bana' ta pinaitawo ako. ²⁸Andi' kamo nin mabigra' sa saytin nibarita' ko ta marate' li' a awro a sarba ran nati, marnge' ra a irgo ko, ²⁹ket lumiwa' sara li' sa nanabunan konra. Saray nangwa' nin maabig, pasublien sara li' nin mabyay iti konan Dios, bale', saray nangwa' nin duka', pabyayen sara anamaet ket lumiwa' sara sa nanabunan konra bale' sintinsyawan sara nin madusa.

³⁰Kasa nin magwa' kon gaw'en nin kabukudan ko tamo'! Mampanintinsya ako nin dipindi sa man'ibarita' na kongko nin Ama ko. Kanya' nin say panintinsya ko ket matunong bana' ta ambo' nin say karabayan ko a man'unuren ko no kai edet, say karabayan na nin Ama ko nin namaki' kongko.

³¹No si'ko nin mismo tamo' a mamatutuo nin say maipa'ka' kongko, say ibarita' ko edet, kai nin tepren. ³²Bale' main ya a Ama ko nin mamatutuo sa maipa'ka' kongko, ket say ibarita' na, tutuo anaod.

³³Main saraytaw anamaet intaw saray nibaki' moyo nin mako nin nangrengel' kona ni Juan ket pinatutu'wan na et a maipa'ka' sa no si'no ako. ³⁴Kai ko bale' nin matkap a pammatutuo ran tutawo sa maipa'ka' kongko, no kai ibarita' koyti say pammatutuo na ni Juan maipa'ka' kongko ta pigaw nin mamper kamo ket maisalba kamo. ³⁵Maiyarig ya si Juan sa sayay tyo' a mandumta nin maslag ket maririket kamo intaw sa anted nin panaon a mangkapalawayan nay kukaisipan moyo. ³⁶Bale' main nin pammatutuo sa maipa'ka' kongko nin mas maksaw et dyan say nibarita' na ni Juan. Wanin ta say man-gaw'en ko a say nipagwa' na nin Ama ko, ket sain a mamatutuo a si'ko a nibaki' nan Ama ko. ³⁷Si Ama ko anamaet nin nangibaki' kongko, syan diri a namatutuo nin say maipa'ka' kongko.

Bale' si'kamo, kai moyo gapo nin narnge' a busis na tan kai moyo gapo na'kit a bakas na. ³⁸Linmabas tamo' komoyo nin bilang nin siri a nibarita' na, ta kai moyoko nin akuen nin si nibaki' na. ³⁹Man'adalen moyoynan man'adalen a Masanton Kasuratan sa pangngipa'ka' moyo anaod a mangibwat sa sayti ket magkamain kamon anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Anta sayti nin kasuratan ket mamatutuo no si'no ako, ⁴⁰bale' andi' kamo nin adalen moyoy maipa'ka' kongko ta pigaw nin magkamain kamo kumon nin byay.

⁴¹Kai ko nin tikapen a pagalangan rako nin tutawo, ⁴²laloyna a mangibwat komoyo ta tanda' koy kanakman moyo, a peteg a kasa nin pangangawa'nan moyo konan Dios. ⁴³Alimbawa', si'ko, nako akodti nin

pinakalalaman nan Ama ko, ket kai rako nin asikaswen. Bale! no main nin makodti nin ipata'gay nay lalaman nan diri, siin, asikaswen moyo. 44 Pa'no kamo anaod nin magmatalek konan Dios ey? Say tikapen moyo ket say pangrarayo nin barang saya tan saya komoyo tan ambo! a say pangrarayo na komoyo nin sayan-saya nin Dios.

45 Wanin man, andi! moyo nin isipen a si'ko a mangiriklamo komoyo konan Ama ko, ta say nisurat na ni Moises nin sayti a mampagmataalkan moyo a mangwa! nin sain. 46 Kai moyo nin mantepren a nisurat na ta no peteg a mamper kamo sa nisurat na ni Moises, mamper kamo anamaet kumon kongko bana! ta maipa'ka! kongko a nisurat na. 47 Ket bana! anaod ta kai moyo nin tepren a nisurat na, pa'no moyo edet nin tepren a man'ibarita! ko ey?"

Say Nipamakan na ni Jesus sa Masurok a Limanribo

Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17

6 ¹Mayadi! in, rinmipay ya si Jesus tan saray tumutumbok na nin nako sa rubari! na nin Taaw Galilea a mantawagen lamang nin Taaw Tiberias. ²Pinasyan ka'bawan ran tutawo nin tumbu-tumbok konra bana! ta na'kit ray pammatutu-tutuo nin maipa'ka! kona sa nipamaanda! na konran main nin masakit. ³Ket nuli! sara si Jesus sa purod tan tinmekre! saradtaw. ⁴Anaod, dandani ana sin sain a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.

⁵Ket kinmikita ya si Jesus tan na'kit nan pinasyan ka'bawan ran tutawo nin manrumate!. Ket wana kona ni Felipe, "Adti atamo kadi! mangalap nin kanen ran sarayti?" ⁶Tanda! na ni Jesus no ani a gaw'en na bale! nitepet nayti ta pigaw nin subuken na no ani a i'bat na ni Felipe.

⁷Wana ni Felipe, "Abir nin main wadi! nin ribu-ribo^a nin isaliw tamon tinapay ket kai nin makayadi! konra nga'min mataman no makapangan tamo! nin daite! a barang saya."

⁸Sin sain, wana nin saya konra nin tumutumbok na ni Jesus, si Andres a aryen na ni Simon Pedro, ⁹"Main yayti e si anak a lalaki nin nibalon nin lima ray makapoy a klasi nin tinapay^b tan rwa ray kuna!, bale! umno anayti ey sa ka'bawan ran sarain a tutawo."

¹⁰"Patekreen moyo sara," wana ni Jesus konra nin tumutumbok na. Rarabot itaw ket itaw sara nin tinmekre! a tutawo. Saray lulalaki ket maglimanribo sarayna. ¹¹Kaaram, inagwang na ni Jesus a tinapay tan nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa nipaitayak nayti konran tutawo. Wanin a lamang a ginwa! na sa kuna!. Binyan ra a barang saya nin say rabay na

^a **6:7** *ribu-ribo* - Sa Griego: *rwanyasot a denario*. Si sayay denario, syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin saytaw nin panaon. ^b **6:9** Sitin klasin tinapay, syay kanen ran mumaidap sin saytaw sa Israel.

nin ka'baw. ¹²Ket sin nabsoy anan nangan a sarba, wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Dinepen moyo a natra' ta pigaw nin kai nin mapirdi.” ¹³Wanin anaod a ginwa' ra ket nakapno' sara nin labinrway balyag sa natra' konran limay tinapay.

¹⁴Sin na'kit ra anaod nin tutawoyti nin ginwa' na ni Jesus nin mamatutuo nin maipa'ka' kona nin diri, wanra, “Siti anan diri yaytaw si Prupita nin nipadles a makodti sa luta!”

¹⁵Bale' nadlaw na ni Jesus nin keen raya pwirsawen nin kalapen nin tutawo tan pasueten rayan gaw'en nin adi' ra. Kanya' nin nibwat ya nin bukod nin nakodtaw sa sayag purod.

Si Paka'kitan Yupa' sa Nilalako na ni Jesus Sa Babon Ranom

Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52

¹⁶Sin mandumedlem ana, nako saray tumutumbok na ni Jesus sa rigrig nin baybay. ¹⁷Yabi ana ket kai ya et nin nikisna' konra si Jesus kanya' nin rinmuran sarayna sa baluto nin mako sa Capernaum. ¹⁸Sin sain, inmarubuob ket inmalalaki a daluyon. ¹⁹Sin nakasaki saraynan man'ibugsay rayay baluto ra nin anganko lima o a'nem a kilumitroy kaday'an, na'kit rayan man'umarak si Jesus a manlumlalako ya sa babo nin ranom. Ket pinasyan li'mo ra. ²⁰Bale' wana ni Jesus konra, “Si'koyti, andi' kamo nin mali'mo!” ²¹Ket pinasyan ririket ra nin pinaruran raya si Jesus sa baluto; ket kapingmatan iti sarayna sa abay itaw sa lugar a keen ra.

²²Kinabuklasan, saray tutawo nin nabati' itaw sa rubari', mapanemtem ra a saya tamo' intaw a baluto sa abay itaw tan tanda' ran kai raya nin kalamo' si Jesus nin tumutumbok na, ta sarayti tamo' a rinmuran konan si baluto. ²³Sin sain, main nin umno ran baluto nin ibat sa Tiberias a dinmuong itaw sa dani nan si lugar a nanganan ran tinapay nin tutawo mayadi' ya nin nikisalamat si Uunuren a Jesus. ²⁴Ket bana' ta na'kit ran abaw nin tutawo a kasa yadtaw si Jesus tan wanin sara anamaet a tumutumbok na, rinmuran sarayti sa baluto tan nako sara sa Capernaum ta pigaw nin tikapen rayadtaw si Jesus.

Si Jesus, Syay Ikabyay a Mami nin Peteg nin Byay

²⁵Ket sin nadumog rayadtaw si Jesus sa rubari' nan taaw, wanra nin nitepet, “Maistro, pa'no kamon nakarate' iti? Tiningkap mika.”

²⁶Ket si wana nin ni'bat ni Jesus, “O!, mantikapen rako anaod. Sawanin, isipen moyoyti nin maong: Say rason a mantikapen rako ket si nangan kamo nin tinapay ket nabsoy kamo, ambo' nin bana' ta nataros moyoy pipa'kaan nin makapaka'ngap nin nunangyadi' a nabantayan moyo. ²⁷Matkap a ambo' a ikabyay nin masida' a tikapen moyo, no kai edet, say ikabyay nin misyon komoyo a sayti ket mami nin anggan-angga

nin byay a iti konan Dios. Ket si makapami komoyo nin sain nin ikabyay ket si'kon si Pinaitawo a pinatutu'wan nan Dios a syay Ama ko nin pinili' nako.”

²⁸Konan siin, wanran nitepet kona, “Ani ey a gaw'en mi nin akuen nan Dios ta pigaw nin matingkap mi in?”

²⁹Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Siti a matkap moyon gaw'en nin ipagwa' nan Dios komoyo:

Magmatalek kamo kongko nin si nibaki' na.”

³⁰Ket wanra anamanaet nin nitepet, “Ani a paka'kitan a maipa'kit mo komi ta pigaw nin tepren mi a man'ibarita' mo? Ani a gaw'en mo? ³¹Anaod, pinakan saran manna^c a pupuon mi sin itaw sara nin manlumalako sa lugar a kasan tawo tan siin lamang a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, ‘Pinakan nasara nin ikabyay nin ibat sa langit.’^d”

³²Inumbat ya si Jesus a wana, “Isipen moyo nin maong a kasan mabasa a si Moises a nami komoyo nin sain nin ikabyay nin ibat sa langit no kai edet, si Ama ko a mampami komoyo nin peteg nin ikabyay nin ibat sa langit. ³³Wanin ta si peteg nin ikabyay a ibi nan Dios, ket sitaw si kinmayupa' nin ibat sa langit a mami nin byay konran tutawo.”

³⁴Ket konan siin wanra nin tutawo, “Ser, lawas nin byan rakami pa edet nin siin nin ikabyay.”

³⁵Wana ni Jesus nin nipapalaway, “Si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin byay. Ket, si si'numan a umarak kongko nin magmatalek ya, mapda' yan liso a bilang kai yayna gapo nin gumitil o milata'. ³⁶Bale', bilang sa nibarita' koyna komoyo nin gindat, si'kamo, abirno nin na'kit moyoyna a paka'kitan nin ginwa' ko, kai kamo et a lamang nin magmatalek. ³⁷Si'no sara man a italek na nin Ama ko kongko, umarak sara kongko. Si umarak kongko anamaet, kai koya gapo nin andian. ³⁸O', wanin a karabayan nan Ama ko tan kinmayupa' akon ibat sa langit ambo' ta pigaw nin gaw'en koy no ani a rabay ko, no kai edet, say rabay na nin si namaki' kongko. ³⁹Ket say rabay na nin Ama ko a syay namaki' kongko ket si kasan maisyay kongko konran nitalek na kongko, no kai edet, pasublien kosara li' nin mabyay kona sa suyot nin awro. ⁴⁰O', rabay na nin Ama ko a saray makatanda' rako tan magmatalek sara kongko ket magkamain sara nin anggan-angga nin byay a iti kona. Ket, si'kon diri a mamasubli' nin mabyay li' konra kona sa siin a suyot nin awro.”

⁴¹Bere-bere saray Judio konan sitaw si wana ni Jesus a sya a ikabyay nin ibat sa langit. ⁴²Wanra, “Ambo' para a si Jesus yayti nin anak na ni Jose? Tanda' tamo saran peteg a matua na. Ambale' a wana ket kinmayupa' yan ibat sa langit?”

---

^c 6:31a Mabasa a maipa'ka' sa *manna* sa Glusaryo. ^d 6:31b Exodo 16:4-5; Nehemias 9:15; Kanta 78:24; 105:40

⁴³Kanya' nin wana ni Jesus konra, "Andi' kamo nin miiirgo nin mianasan-anasan. ⁴⁴No kai naya nin inayat a sayay tawo nin Ama ko nin si namaki' kongko, kasa nin si'numan a umarak kongko nin mamper. Ket, saray umarak kongko ket pasublien kosara li' nin mabyay konan Dios sa suyot nin awro. ⁴⁵Wanin ta main yayti e si mabasa sa nisurat ran prupita a wana, 'Saray sarba ra nin tawo na ket iyakay nasaran Dios.'^e Ket si'no sara man a mangrenge' sa wana nin Ama ko ta pigaw nin makaadal sara kona ket sara a umarak kongko. ⁴⁶Ambo' nin rabay kon ibarita' ket main ana nin naka'kit kona nin Dios a Ama, bana' ta kasa et gapo nin naka'kit kona no kai si'ko tamo' nin nangibwat kona. ⁴⁷Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, main anan anggan-angga nin byay na a iti konan Dios. ⁴⁸Wanin ta si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin byay. ⁴⁹Saray pupuon moyo, nangan sara nin manna sin itaw sara nin manlumalako sa lugar a kasan tawo, wanin man nati saran lamang. ⁵⁰Bale' si ikabyay nin man'ibarita' ko komoyo sawanin, si peteg nin ikabyay nin ibat sa langit. Si mangan nin sitin ikabyay, kai ya gapo nin mati. ⁵¹Ket si'kon diri ya in si ikabyay a mami nin peteg nin byay nin ibat sa langit. Si si'numan a mangan nin sitin ikabyay, mabyay ya anggan-angga. Ket siti nin ikabyay, sya a lalaman ko nin ibi ko li' ta pigaw nin saray tutawodti sa mundo ket mabyay sara."

⁵²Konan siin nididiskusyon saray Judio a wanra, "Pa'no na kadi' nin ibi a lalaman nan siin a tawo ta pigaw nin kanen tamo?"

⁵³Sin sain, wana ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: No kai moyo nin kanen a lalaman ko nin si Pinaitawo tan kai moyo nin inumen a daya' kon tumuro', kasa komoyo a manustini nin byay ⁵⁴ta saray mangan nin lalaman ko tan minom nin daya' ko, sara a main nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios, tan sara anamaet a pasublien ko li' nin mabyay konan Dios sa suyot nin awro. ⁵⁵Wanin bana' ta si lalaman ko, syay tutuo nin ikabyay tan say daya' ko, sya a tutuo nin inumen. ⁵⁶Ket, si mangan nin lalaman ko tan si minom nin daya' ko, mision ya lawas kongko, tan si'ko kona. ⁵⁷Kapada a main nin byay kon nangibwat konan si sibibyay a Dios nin nangibaki' kongkodti, main nin byay na nin mangibwat kongko nin si mangan kongko ⁵⁸ta si'ko a tutuo nin ikabyay nin ibat sa langit. Naiduma yaytin ikabyay sa kinnan ra nin pupuon moyo sin saytaw, ta saray nangan sin saytaw, nati sara nin lamang, bale' si mangan kona nin sitin tutuon ikabyay, mabyay ya anggan-angga."

⁵⁹Nibarita' nayti nga'min ni Jesus sin nangyakay ya sa sinaguga itaw sa Capernaum.

Gurutan raya nin Abaw a Tumutumbok na si Jesus

⁶⁰Edet, sin saraytaw saray mantumumbu-tumbok kona ket narngel rayti nin nibarita' na, wanra nin ka'bawan konra, "Mabyat in say man'ibari-barita' na. Kasa gapo nin mamper sa sain."

^e 6:45 Isaias 54:13

⁶¹Tanda' na ni Jesus a bere-bere saran mampianas-anasan a tumutumbok na maipa'ka' sa sayti kanya' nin wana, “Bana' para sa nibarita' kon si mangan nin lalaman ko tan si minom nin daya' ko ket marmay kamoyna kongko? ⁶²Ani ana li' a pakataros moyo konan siin no ma'kit moyo nin si'kon si Pinaitawo ket muli' akoynan sumubli' sa ibwatan ko? ⁶³Si Ispirito nan Dios a mampami nin byay. Kasan kausaran nan lalaman sa sayti, no kai edet, say man'ibari-barita' ko komoyo a main nin kausaran. Sayti ket ibat konan Ispirito tan mami nin byay. ⁶⁴Bale' main sara komoyo a kai ra nin akuen a man'ibari-barita' ko,” wana ni Jesus. Nibarita' nayti bana' ta tanda' nayna nin gindat no si'nu-si'no saray kai nin mamper kona tan no si'no li' a magtraidor kona. ⁶⁵Wana et nin nituloy ni Jesus, “Siin a rason no ambale' a nibarita' ko komoyo a kasa nin si'numan a umarak kongko no kai na nin pangibwatan nin Ama ko.”

⁶⁶Ket nangibwat ana sin sain, abaw sara konran saray mantumumbutumbok kona a ginmurot ana kona tan kai rayna nin nituloy a nayi kona. ⁶⁷Kanya' nin konan siin wana ni Jesus konran labinrwan tumutumbok na, “Ket sawanin, lumakwan kamoyna anamaet para?”

⁶⁸Ket inumbat ya si Simon Pedro a wana, “Catawan, kasaynan raruma et nin unuren mi. Si'kan diri a mampag'irgo nin say susarita' a mami nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. ⁶⁹Si'kami, mampagmatalek kami komoyo ta kasa gapo nin dwadwa nin maalilbi' mi a si'kamo a Masantos nin nibaki' nan Dios.”

⁷⁰Wana ni Jesus, “Si'ko a namili' komoyo nin labinrwa, ambo' para nin wanin? Wanin man, si saya komoyo ket kaayon nayan Dimunyo.”

⁷¹Si man'ibarita' na ket si Judas a anak na ni Simon Iscariote, a mataman nin saya ya konra nin labinrwan tumutumbok na, sya et a lamang li' a magtraidor kona ni Jesus.

Kai sara nin Mamper a Bubsat na ni Jesus

7 ¹Say sinmunor sin nayadi' in, kina'-kina' na ni Jesus a lulugar sa intiron prubinsyan Galilea. Pinal'isan nay nako sa Judea ta saray pupangulo ran Judio nin itaw ket masulit sara nin patyen raya.

²Anaod, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawagen nin Pista nin Abung-abong^f. ³Ket saray bubsat na ni Jesus wanra kona, “Umalis kadtı tan mako ka sa Judea ta pigaw nin ma'kit ran tumutumbok modtaw a makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en mo, ⁴ta si tawon mampangapes a mag'in yan bantog, kai na nin iyadi a man-gaw'e-gaw'en na. Anaod ta mampangwa' ka nin makapaka'ngap a bubagay, ipadar moyna ah, ta pigaw nin matandaan sa intiro nin mundo!” ⁵Wanra in nin bubsat na ni Jesus ta mataman nin sara ket kai nin mamper kona.

^f 7:2 Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si *Pista nin Abung-abong* itaw sa Glusaryo.

⁶Wana ni Jesus konra, “Kai et nin narate' a kuston panaon ko para sa wanin. Mako kamoyna ta magwa' moyoy mako abirno nin ani a udas. ⁷Kasa nin prubluma komoyo bana' ta saray iti konan sitin mundo, ket kasan puon ran guraen rakamo, bale' si'ko, gura' rako bana' ta mampatutu'wan ko a say man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'. ⁸Sigi, mako kamo nin kipista bale' si'ko, kai ako nin mako bana' ta kai et nin narate' a kuston panaon para kongko.” ⁹Sin naibarita' nayna in ni Jesus, pinaibati' yadtaw sa Galilea.

Say Piduduma nin Kaisipan ran Tutawo Maipa'ka' kona ni Jesus

¹⁰Nibwat sarayna anaod a bubsat na ni Jesus. Ket, nako ya anamaet sa pista nin kasan nakatanda'. ¹¹Sin sain, tikap saraynan tikap kona a pupangulo ran Judio sa pista, nin tepet saraynan tepet no adti ya. ¹²Saray abaw a tutawo anamaet mianas-anasan saran mampag'iirgo maipa'ka' kona. Wanra nin raruma, “Maong yan tawo.” Bale' saray raruma anamaet wanra, “Kai pa ta man'ibarang nasaray tutawo.” ¹³Wanin man, kasa gapo nin nag'iirgo maipa'ka' kona nin main nin nakarng'e' bana' ta mali'mo sara konran pupangulo ra.

¹⁴Sin iti ana sa kapikngaan a pista, nako yadtaw sa sakop nan Timplo si Jesus nin nangyakay ya. ¹⁵Ket naka'ngapan raya nin saray pupangulo ran Judio a wanra, “Adti ket nin ibat in nin pakatanda' nan siin nin tawo? Ambo' ya anamaet nin di-adal nin bilang komi!”

¹⁶Konan siin, imbatan nasara ni Jesus a wana konra, “Sayti say man'iyakay ko, kai nin nangibwat kongko no kai edet, konan Dios a syay namaki' kongko. ¹⁷Si si'numan a magdisidido nin gaw'en na a no ani a rabay nan Dios, sya a maka'kit no say man'iyakay ko ket nangibwat konan Dios, o kaisipan ko tamo' nin diri. ¹⁸Wanin ta si saya nin mampag'iirgo nin nangibwat sa kaisipan na tamo' nin diri ket, man'apesen na nin mag'in ata'gay a pangingikit kona. Bale', si sayay tawon tikapen na a mapagalangan yay namaki' kona, say man'ibarita' na ket pulos nin katutu'wan ta kasa gapo nin pibula'-bula' kona. ¹⁹Kai moyo para nin tanda' a Gugan-gan nin nibi na ni Moises? Sain a rabay nan Dios ket kasa gapo komoyo a mampanukid. Kikiten moyo, man'iplano rakon patyen!”

²⁰Inumbat sara a tutawo a wanra, “Nasrepan ka nin ispiriton duka! Si'no wadi' a marabay nin mangmati komo?”

²¹Konan siin wana ni Jesus, “Nagrabaho ako a namaanda' akon ni'sa sa sayay Awro nin Painawa, ket nabigra' kamoyna nga'min. ²²Bale', magrabaho kamo a turien moyo sara anamaet lamang a a'nak moyon lulalaki sa Awron Painawa. Wanin ta main ya in nin nigan-gan na komoyo ni Moises a naimatawan nayna anaod konra et nin saray pupuon na. ²³No gaw'en moyo in abirno nin Awron Painawa sa tana a matukid

a nigan-gan na ni Moises maipa'ka' tamo' sa sayay parti nan lalaman, ambale' ey a masager kamo kongko ta namaanda' ako sa Awron Painawa ta pigaw nin si intiro nin lalaman na ket napaanda' ya? ²⁴Andi' kamo nin manintinsya nin naipatukdo' sa pangingikit moyo tamo' no kai edet, adalen moyo yapo' nin kusto a bubagay ta pigaw nin sa katunungan a paninintinsya moyo.”

²⁵Sin sain, main saray taga Jerusalem a wanra, “Ambo' para a syayti si tawon rabay ra nin patyen? ²⁶Ket e! Iti ya nin mampag'irgo nin kasan dangka' sa adapan ran abaw a tutawo. Saray pupangulo anamaet, kai sara gapo nin mangkumuntra kona. Peteg palayi nin alilbien ra a syayna a Cristo? ²⁷Bale', kai nin magwa', ta no rumate' yay Cristo, kasa kano nin makatanda' nin pangibwatan na. Bale' sitin tawo, tanda' tamo nin peteg a ibwatan na.”

²⁸Sin sain, nipaksaw na ni Jesus a busis na nin mampangyakay itaw sa sakop nan Timplo a wana, “Wamoyo a tanda' rako tan tanda' moyo a ibwatan ko. Wanin man, say katutu'wan anamaet lamang, kai nin nangibwat kongko a kappika' kodti, no kai edet, main nin namaki' kongko a sya tamo' a tutuo. Si'kamo, kai moyo nin tanda'! ²⁹Si'ko bale', tanda' koya bana' ta nangibwat ako kona, tan sya anaod a namaki' kongko.”

³⁰Konan siin a nibarita' na ni Jesus, niplano ra nin dakpen ya, bale' kasa nin nanakep kona bana' ta kai et nin narate' a udas a mati ya nin pakatukid nin plano nan Dios. ³¹Bale' konra nin saray abaw a tutawo, abaw sara a nagmatalek kona ni Jesus, ta wanra, “Ambo' yayti et para a rumate' nin Cristo? Kasayna anganko nin makagwa' et nin mas abaw a mumilagro nin paka'kitan dyan say man-gaw'en nan siti.”

³²Sin narnge' ra nin Pariseoyti nin man'ibari-barita' ra nin tutawo, sara tan saray Pupangulon Pupadi', namaki' sara nin gwardya sa Timplo nin keen raya nin dakpen si Jesus. ³³Ket sin sain, wana ni Jesus, “Makalamo' rako tana sa anted a panaon, mi'sa sumubli' akoyna konan namaki' kongko. ³⁴Marate' li' a tikapen rako bale' kai rako nin madumog bana' ta itaw sa kami'nan ko ket kai kamo nin makapika'.”

³⁵Konan siin, wanra nin pupangulo ran Judio sa saya tan saya, “Adti ya kadi' nin makoytin tawo nin kai tamoya kano nin ma'kit? Mako ya palayi sa adayo' nin lulugar nin kami'nan ran kapada tamon Judio ta pigaw nin mangyakay ya konran ambo' nin Judio? ³⁶Ani kadi' a pipa'kaan nin saytaw say wanan tikapen tamoya li' bale' kai tamoya nin madumog, tan sa kami'nan na ket kai atamo nin makapika'?”

³⁷Sin sangkasuyutan anan awro nin Pistan Abung-abong a syay sangkaimpurtantiwan nin awro, inumdeng ya si Jesus tan nipaksaw na a busis na a wana, “Si si'numan nin milata', umarak ya kongko ta pigaw nin minom ya. ³⁸Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,

'Si si'numan a magmatalek kongko, mag'in yan bara'mon subor nin ranom ta lumiwa' kona a pa'sar ranom a makapami nin byay.' ”
³⁹Si man'libarita' nadti ni Jesus ket, si Ispirito nan Dios nin ibaki' na li' konran saray magmatalek kona. Kai ya et nin nibaki' konra, ta kai ya et nin nipata'gay tan pinagalangan si Jesus.

⁴⁰Main konran saray nakarng'e! sa saytin wana ni Jesus a namarita', "Peteg a siti ana a mantaga'nan nin Prupita!"

⁴¹Saray raruma anamaet wanra, "Syayti ana a Cristo."

Bale' saray raruma et wanra, "Impusibli in! Kai ya nin mangibwat sa Galilea a Cristo! ⁴²O!, ta main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana si sya a Cristo ket, mangibwat ya sa puri na ni David tan itaw ya nin maiyanak sa Betlehem a babali na ni David."⁴³Kanya' anaod nin, niduduma a pangngipa'ka' ra nin tutawo kona ni Jesus. ⁴⁴Main sara anamaet a marabay nin dakpen raya, bale', kasa nin nanakep kona.

⁴⁵Sin wanin, saraytaw saray gwardya sa Timplo ket sinmubli' sarayna sa kami'nan ra nin Pupangulon Pupadi' tan Pariseo. Ket inusisa' rasara, "Mayin a kai moyo nin ni'ras iti?" wanra.

⁴⁶Ket ni'bat ra nin gwardya, "Kasa gapo nin makakipada konan sitaw nin tawo sa pakayadi' nin pag'iirgo na!"

⁴⁷Tinuya'-tuya' rasaran Pariseo a wanra, "Pati si'kamo para ket naulaw na anamaet? ⁴⁸Main ana para nin tanda' moyon pupangulo o konran Pariseo nin mampagmatalek kona? Kasa gapo! ⁴⁹Kiayi kamo konran sarain nin ambo' nin di-adal; kasan tanda' ran sarain maipa'ka' sa Gungan tamon Judio. Mirisi moyo!"

⁵⁰Si saya konran Pariseo nin itaw sin sain ket si Nicodemo a sya nako ya intaw kona ni Jesus. Wana konran kalalamo' na, ⁵¹"Ibarita' sa Gungan-gan tamo a kai tamoya magwa' nin sintinsyawan a sayay tawo nin kai tamoya yapo' nin usisaen. Matkap a magkamain ya yapo' nin pagkanawanawa nin umbat ta pigaw nin ma'kit tamo no ani a kasalanan na. Ambo' para nin wanin?"

⁵²Konan siin ni'bat ra kona, "Bara'mo ka anamaet nin saray taga Galilea! Keen mo nin adalen a Masanton Kasuratan ta pigaw nin matandaan mo a kasa nin prupita a mangibwat sa Galilea."

Nadakep Yay Sayay Babayin Mangkilalaki

⁵³^hKayadi' nin sain, nagsiugot anay barang saya sa bali ra.

8 ¹Si Jesus bale', nako ya sa Talugtug nin Olibo. ²Masakbay et sin kabuklasan, nako ya anamanaet itaw sa sakop nan Timplo ket

g 7:42 Mikas 5:2 ^h 7:53–8:11 Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasaytin bubirsikulo. Itaw sa main ti, ambo' nin pari-parihoy lugar nin kami'nan bilang itaw sa Lucas 21:38; iti sa Juan, sa 7:36, o iti sa 7:53, o sa 21:248.

inaribungbungan rayan tutawo. Konan siin, tinmekreⁱ ya ket niyakay nasara. ³Sin sain, rinmateⁱ saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo a main nin awit ran sayay babayi nin nadakep nin mangkilalaki.ⁱ Pina'deng rayayti sa adapan ra. ⁴Mi'sa wanra kona ni Jesus, “Maistro, sitin babayi, nadakep ya nin mangkilalaki. ⁵Man'ibaritaⁱ sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises a say wanti nin babayi ket matkap yan kudasen nin bato anggan mati ya. Si'ka pa, ani a disisyon mo?” ⁶Wanin a wanra ta pigaw nin kall'uten raya si Jesus, ta mangibwat wadiⁱ sa ubat na ket, main nin maiparsa ra kuntra kona. Baleⁱ, dinmukot ya si Jesus tan nanurat ya sa lutaⁱ a inusar nay garamay na.

⁷Kai raya nin tegnan nin tepetan si Jesus, kanyaⁱ nin inumdeng ya tan wana konra, “Si si'numan komoyo a kasa nin kasalanan na, sya a mu'na nin mangudas kona.” ⁸Mi'sa dinmukot ya anamana tan nanurat ya sa lutaⁱ. ⁹Ket, sin narngeⁱ raya in a wana ni Jesus, saya-saya sara nin nibwat a tinmaranaⁱ konran sangkasikenan. Ket kasa nin nabatiⁱ itaw no kai si Jesus tana tan si babayi nin itaw et nin naka'deng. ¹⁰Ket inumdeng yayna si Jesus, tan wana konan babayi, “Arikong, adti saraynaytaw? Ya, kasa nin nabatiⁱ ni sayan manusa komo?”

¹¹“Kasa, Ser,” wana nin babayi.

“Kai kata anamaet nin dusawen,” wana ni Jesus. “Sigi, mako kayna, baleⁱ tegnan moynay pagkakasalanan mo.”

Mikumprunta a Pammatutuo na ni Jesus tan ni Ama na

¹²Mi'sa anamanaet, nag'irgo ya si Jesus konran tutawo a wana, “Si'ko a palaway nin mamalaway konran tutawodti sa mundo. Si'numan a mag'in nin tumutumbok ko, kai ya nin lumalako sa kadedleman ta main ya kona a palaway a mami nin byay.”

¹³Sin sain, wanra nin Pariseo kona, “Si'kan bukod a mampagtistigos maipa'kaⁱ sa lalaman mon diri.^j Ket sain say man'ibari-baritaⁱ mo kai magwaⁱ nin tepren.”

¹⁴Ket wana nin inumbat ni Jesus, “Abirno nin mampag'irgo ako nin pammatutuo maipa'kaⁱ kongko nin diri, say man'ibaritaⁱ ko baleⁱ ket tutuo, banaⁱ ta tandaⁱ ko no adti ako nin ibat tan no adti a keen ko. Baleⁱ si'kamo, kai moyoyti nin tandaⁱ nin maipa'kaⁱ kongko. ¹⁵Si'kamo, manintinsya kamo nin nipatukdoⁱ moyo sa panunukat nin tawo tamoⁱ! Si'ko baleⁱ, kai ako nin manintinsya nin si'numan. ¹⁶Baleⁱ no bilang wadiⁱ a manintinsya ako, say paninintinsya ko ket kusto ta amboⁱ kon bukod a

ⁱ 8:3 Sigon sa Gugan-gan, matkap rayan lamang nin iyadap a lalaki (Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22). ^j 8:13 Sa Gugan-gan ran Judio, matkap a main nin rwa ra o masurok et nin tistigos ta pigaw nin akuen nin tutuo yay sayay diklarasyon. Deuteronomio 17:6; 19:15; Mateo 18:16.

manintinsya, no kai edet, main nin kalamo' ko, si Ama ko a syay namaki' kongko. ¹⁷Sa Gugan-gan moyo wana et a say pammatutuo ran rwa ray tistigos ket matkap a akuen. ¹⁸Ket anaod, si'ko, patutu'wan koy maipa'ka' kongko nin diri tan patutu'wan na anamaet nin Ama ko nin namaki' kongko.”

¹⁹Ket konan siin nitepet ra kona, “Adti ya ket a Ama mo?”

Inumbat ya si Jesus a wana, “Kai rako et nin katanda' nin peteg tan kai moyo anamaet nin katanda' a Ama ko. No katanda' rako kumon, wanin moyo anamaet konan Ama ko.”

²⁰Nibarita' nayti ni Jesus sin itaw ya nin mampangyakay sa sakop nan Timplo, itaw sa bandan pangangwan nin da'ton. Bale' kasan nanakep kona ta kai et nin narate' a udas a mati ya nin pakatukid nin plano nan Dios.

Si Jesus Nangibwat yadtaw konan Dios

²¹Wana anamanaet ni Jesus konra, “Si'ko, lumakwan akoyna li' ket, tikapen rako^k. Bale', mati kamo nin awit moyoy kasalanan moyo, ta sa keen ko, kai kamo nin makapika'.”

²²Konan siin wanra nin panuya'-tuya' kona nin saray Judio, “Wana, kai atamo kano nin makapika' sa keen na. Mipati ya palayi?!”

²³Inumbat ya si Jesus a wana, “Si'kamo, taga kamodti sa luta', ket iti a kukaisipan moyo. Bale' si'ko, ambo' akon tagadti, no kai edet, itaw sa ta'gay ket naiduma a kaisipan ko. ²⁴Kanya' nin nibarita' ko komoyo a mati kamo nin awit moyoy kasalanan moyo. Mati kamoynaod nin awit moyoy kasalanan moyo no kai moyo nin akuen a ‘Si'ko yay si Main Anggaynan-angga.’^m ”

²⁵“Si'no ka ket?” nitepet ra kona.

Ni'bat na ni Jesus, “Si'ko yaytaw si man'ibarita' koyna komoyo nangibwat et sin saytaw sin tarana!.” ²⁶No maipa'ka' komoyo, abaw a magwa' kon ibarita' nin kuntra tan ipakasalanan komoyo. Wanin man, say man'ibari-barita' ko tamo' konran tutawodti sa mundo ket saytaw say narngel ko kona nin si namaki' kongko. Wanin ta tutuo anaod a man'ibarita' na.”

²⁷Kai ra nin nataros a mampag'irgo ya nin maipa'ka' konan Ama, ²⁸kanya' nin wana ni Jesus, “No saytaw li', no si'kon si Pinaitawo ket nikwa moyokoyna itaw sa ta'gay nin kudos, matandaan moyoyna li' a ‘Si'ko yay si Main Anggaynan-angga’. Matandaan moyo anamaet a lamang a kasa nin man-gaw'en ko sa kabukudan ko tamo'; say

^k 8:21 Si tikapen ra, si Mesias. ^l 8:22 Say iti sa kukaisipan ra ket si mako yadtaw sa impyirno. ^m 8:24,28 Say rabay nan ibarita' konan siti, sya a Mesias o Dios. ⁿ 8:25 Si'ko yaytaw...sin tarana'. - O: *Mayin bale' a kiirgo ako et komoyo!*

man'ibarita' ko tamo' ket say man'iyakay na kongko nin Ama ko.
²⁹Kalamo' koya anamaet a syay namaki' kongko ta kai nako gapo nin linakwanan bana' ta lawas nin man-gaw'en ko no ani a makapaririket kona.”

³⁰Ket abaw sara konran saray nakarnge' sa sain nin nibarita' na a namper kona.

Tinuga' na ni Jesus a Pammemper ran Tutawo

³¹Edet, wana ni Jesus konran Judio nin namper kona, “No ituluy-tuloy moyoy sumunor sa man'ibarita' ko, peteg a tumutumbok katamo, ³²ket matandaan moyo no ani a katutu'wan. Ket say katutu'wan, galten kamo sa pakaaripen.”

³³Konan siin wanra, “Puri nakami ni Abraham, ket kai kami et gapo nag'in nin aripen nin si'numan. Ambale' a wamo nin galten kami sa pakaaripen?”

³⁴Wana nin inumbat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a mampagkasalanan ket aripen ya nin kasalanan. ³⁵Wanin man, si sayay aripen, magwa' nin masilyan a kapapa'sar na sa sayay pammali. Si sayay anak bale', magnayon ya nin anak nan ama na. ³⁶Edet, no si'ko nin si Anak nan Dios ket galten katamo sa pakaaripen, peteg a ambo' kamoyna nin aripen.

³⁷Alilbien koyna a puri nakamo ni Abraham. Wanin man, ambo' kamon bilang kona ta main iti komoyo a rabay rako nin patyen bana' ta kai moyo nin man'akuen a man'ibarita' ko. ³⁸Say man'ibarita' ko ket say na'kit ko konan Ama ko. Ket kipada sa wanin anamaet a man-gaw'en moyo, ta si'kamo, mansunuren moyoy wanan si ama moyo.”

³⁹Konan siin inumbat sara a Judio a wanra, “Peteg a si Abraham a ama mi!”

Bale' wana ni Jesus, “No peteg anaod a a'nak nakamo ni Abraham, arigen moyo kumon a ginwa' na. ⁴⁰Bale' si'kamo, man'ipampususan moyo a patyen rako mataman no mampamarita' ako komoyo nin katutu'wan a narng'e' ko konan Dios. Kasa gapo nin wanin a ginwa' na ni Abraham. ⁴¹Say man'arigen moyo ket say gawa' nan ama moyo.”

“Si Dios a peteg nin Ama mi ta sya tamo' a mansunuren mi! Ambo' kamin a'nak sa rikor!” wanra.

⁴²Wana ni Jesus konra, “No peteg nin si Dios a Ama moyo, kawa'nang moyoko kumon bana' ta, si'ko, kapada koya tan itaw ako nin nangibwat kona. Ambo' nin nangibwat kongko a mako akodti no kai edet, kona nin syay nangibaki' kongko. ⁴³Ambale' a kai moyo nin tarusan a man'ibarita' ko? Bana' anaod ta kai moyo rabay nin akuen a man'ibarita' ko. ⁴⁴Kapada nakamo nin si ama moyo a si Dimunyo, tan say gagara moyo ket say sunuren moyoy karabayan nan siin a ama moyo. Mangmamati yayna

nangibwat et sin tinmarana' yan mabyay. Kasa gapo nin kabiangan na sa katutu'wan ta kasan katutu'wan iti kona. No mibula'-bula' ya, bagay kona bana' ta talagan mabula' ya tan sya a puon nin kabulaan. ⁴⁵Bale' si'ko, say man'ibarita' ko komoyo ket say katutu'wan, kanya' nin kai rako nin tepren. ⁴⁶Main para nin iti komoyo nin makapamatutuo a main nin ginwa' ko nin kasalanan? Kasa! Wanin anaod ta katutu'wan a man'ibarita' ko. Ambale' a kai rako nin tepren? ⁴⁷Saray ikon nan Dios, reng'en tan tukiden ra a wana konra. Bale' si'kamo, kai kamo nin rumnge' bana' anaod ta ambo' nakamo nin ikon.”

⁴⁸Konan siin, wanra nin Judio, “Kuntrabida^o ka! Nasrepan kan ispiriton duka!”

⁴⁹“Kai ako nin nasrepan nin ispiriton duka' no kai edet, mampagalangan koyay Ama ko,” wanan inumbat ni Jesus. “Wamoyo a syay ama moyo anamaet, mayin edet a kai rako nin mampagalangan? ⁵⁰Wanin man, kai ako nin mampaningkap nin pammagalang kongko ta main nin makauray nin maningkap nin pammagalang kongko tan sya a manintinsya no ani a kusto. ⁵¹Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a nipatukdo' nay pagkakabyay na sa man'ibarita' ko, kai na gapo nin dalanan a patiti.”

⁵²Konan siin wanra nin Judio, “Kasa pa gapo nin dwadwa a nasrepan ka nin ispiriton duka'. O' a ta man'ibarita' mo a kai ya gapo nin mati a si'numan nin nipatukdo' nay pagkakabyay na sa man'ibarita' mo! Bale', nati ya si Abraham tan wanin ra anamaet nin prupita a saray nangiparate' anaod nin minsahi nan Dios. ⁵³Mas ata'gay ka et para dyan si puon min si Abraham tan saray prupita? Anaod, pari-pariho saran nati. Ani ket a pangngipa'ka' mo sa lalaman mon diri?”

⁵⁴Ket wanan inumbat ni Jesus, “No pagalangan koy lalaman kon diri, kasan kakanaan, bale' isen yay Ama ko a syay mamagalang kongko. Wamoyo a sya a Dios moyo ⁵⁵mataman no kai moyo nin katanda'. Bale' si'ko, katanda' koya. No ibarita' ko a kai koya nin katanda', mag'in kapada moyoko nin mabula'. Bale' katanda' koya anaod tan man'ipatukdo' koy byay ko sa wana. ⁵⁶Wanin ana a ririket na nin puon moyon si Abraham bana' ta inilalwan na a ma'kit nay irarate' kodti. Ket page' a na'kit nayti ket maririket ya.”

⁵⁷Konan siin, wanra nin Judio kona, “No kasa et nin limampulo' a taon mo, sukat a wamo ket na'kit mayna si Abraham!”

⁵⁸Ket wana ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kai ya et nin niyanak si Abraham, main akoyna nin gindat^p.”

---

^o 8:48 *Kuntrabida* - Sa Griego: *Samaritano*. Mabasa a maipa'ka' konran taga Samaria sa Glusaryo. P 8:58 Si *main akoyna nin gindat* ket saya yan pangngaran nan Dios sa kadiryan na. Exodo 3:14.

⁵⁹Konan siin, nagsipurot sara nin bato ta pigaw nin kudasen rayan patyen, bale' niyadi^a ya si Jesus, mi'sa nibwat yaynadtaw sa sakop nan Timplo.

Si Paka'kitan Yupa' sa Nipamaanda' konan Sayay Bulag

9 ¹Sin manlumalako sara si Jesus, main nin na'kit nan lalaki a bulag yaynan niyanak. ²Ket saray tumutumbok na tinepet ra kona, “Maistro, si'no a nagkasalanan kanya' nin bulag yan niyanak ti nin lalaki? Sya para nin diri o saray matua na?”

³Inumbat ya si Jesus a wana, “Niyanak yan bulag ti nin lalaki, ambo' nin bana' ta nagkasalanan ya o, bana' ta nagkasalanan saray matua na, no kai edet, nangyadi' a wanin ta pigaw nin maipa'kit no ani a gaw'en nin pakayadi' nan Dios kona. ⁴Ket, matkap a gaw'en tamo a nipagwa' na nin si namaki' kongko mintras nin awro et, a siti a udas a nipagwa' nayti. Bana' ta yabi ana li' ket, kasayna li' nin makagwa' nin animan. ⁵Bale' iti ako et konan sitin mundo, ket si'ko a palaway nin mamalaway sa tutawo.”

⁶Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, linmuda' ya sa luta'; mi'sa na kinalap nin ginwa' nan tupa'; ket nipulapod na sa mata na nin bulag ⁷a wana, “Mako ka magra'mos itaw sa dipusito nin ranom itaw sa Siloe.” (Say katarusan na nin Siloe ket, nibaki'.) Wanin anaod a ginwa' na nin lalaki ket sin nayadi', maka'kit yayna, ket nugot yayna sa bali ra.

⁸Ket, sin na'kit raya nin kabaraybay na tan saraytaw saray naka'kit kona sin mangkipayabor ya et, wanra, “Ambo' yayti taw para si gindat nin nakatekre' a mangkipayabor?”

⁹Wanra nin raruma, “O', sya in taw.” Wanra bale' nin raruma, “Kai, kabakas naya tamo'.”

Konan siin, wana nin lalaki, “O', si'ko pan diri.”

¹⁰Ket, “Pa'no nin nangyadi' a maka'kit kayna?” wanra.

¹¹Wana nin ni'bat, “Sitaw si tawo nin mantawagen nin Jesus, nangwa' ya nin tupa', mi'sa na nin nipulapod sa mata ko, tan wana kongko, ‘Mako ka sa Siloe tan magra'mos kadtaw.’ Nako ako anaod tan nagra'mos ako, ket sin nayadi', maka'kit akoyna.”

¹²Konan siin, nitepet ra, “Adti yayna, ey?”

Ket inumbat ya, “Ta'wan.”

Saray Pariseo, Andi' saran Tumper konan Sitin Paka'kitan

¹³Ket, ni'ras rayayti si tawo a gindat nin bulag konran Pariseo.

¹⁴Wanin, ta Awron Painawa sin nangwa' ya nin tupa' si Jesus tan sin ginwa' na nin maka'kit yaynay bulag. ¹⁵Ket, tinepetan raya anamaet nin Pariseo no pa'no nin nangyadi' a maka'kit yayna. Wana konra,

^a 8:59 niyadi - O: *inmadi*.

“Pinulapudan nan tupa' a mata ko; mi'sa ako nako nin nagra'mos; ket sawanin, maka'kit akoyna.”

¹⁶Sin sain, wanra nin raruma nin Pariseo, “Kai magwa' a nibaki' naya nin Dios in nin tawo ta kai naya nin kabilangan a Awron Painawa.”

Saray raruma anamaet bale' wanra, “Bale' kai ya kumon nin makagwa' nin wanti nin makapaka'ngap nin paka'kitan no saya ya wadi' nin makasalanan.” Anaod, kai nin nitutuno a kukaisipan ra.

¹⁷Ket tinepetan raya anamanaet a tawo a wanra, “Ket sawanin, si'ka, ani a maibarita' mo maipa'ka' kona, bana' ta wamo ket ginwa' nan maka'kit kayna?”

Ni'bat na, “Saya ya nin prupita.”

¹⁸Saray pupangulo ran Judio, kai sara nin mamper a siti nin maka'kit ana sawanin ket syaytaw si gindat nin bulag nin niyanak anggan kai rasara nin matepetan a matua na. Kanya' nin nipakayaban rasara ¹⁹tan tinepetan rasara a wanra, “Anak moyayti? Peteg para nin bulag ya nin niyanak? No wanin, mayin edet a maka'kit yayna sawanin?”

²⁰Ket wanra nin ni'bat nin matua na, “O' peteg a anak miya in tan peteg a bulag ya nin niyanak. ²¹Bale', si maka'kit yayna sawanin, kai mi nin tanda' no pa'no nin nangyadi', o no si'no a nangwa' nin maka'kit yayna. Sya a tepetan moyo ta iti yayna sa kuston idad ket maka'bat yayna.” ²²Nibarita' ra a wanin nin saray matua na bana' ta mali'mo sara konran pupangulo ran Judio, bana' ta nipapagketan ra a, si si'numan a mangibarita' a si Jesus syay Cristo, ket galten ya sa dupong ran Judio. ²³Siin anaod a rason no ambale' a wanran matua na ket iti yayna sa kuston idad, sya a tepetan ra.

²⁴Anaod, saray pupangulo ran Judio, nipakayaban rayaytaw si gindat nin bulag a wanra kona, “Ipangako' mo sa adapan nan Dios, ibarita' mo a tutuo. Tanda' mi a, sitaw si tawo nin namaanda' komo ket, makasalanan ya.”

²⁵Wana nin tawo, “Kai ko nin tanda' no sitaw nin tawo ket, makasalanan ya o kai. Si tanda' ko tamo' ket bulag akon gindat, bale' maka'kit akoyna sawanin.”

²⁶Nitepet ra kona, “O', bale', pa'no na nin ginwa' a maka'kit kayna? Ani a ginwa' na?”

²⁷Ket ni'bat na, “Nibarita' koyna anaod komoyo, bale' kai moyo nin asikaswen. Ambale' a rabay moyo anamana nin marnge'? Rabay moyo anamaet para a mag'in nin tumutumbok na?”

²⁸Konan siin, nagsari-saritaan raya a wanra, “Ha! Si'ka a tumutumbok na nin sitaw a tawo! Bale' si'kami, tumutumbok nakami ni Moises, ²⁹bana' ta tanda' mi a si Dios, nag'irgo ya kona ni Moises. Bale' siin nin tawo, kai mi gapo nin tanda' no adti a ibwatan na.”

³⁰Sin sain, wana nin ni'bat nin tawo, “Ya, ansiin li! Kai moyo nin tanda' a ibwatan na, ket sya a nanglat nin pag'in kon bulag. ³¹Tanda'

tamo nin peteg a kai na nin reng'en nin Dios a dawat nan sayay makasalanan, no kai edet, si reng'en na, ket si sayay mangigalang kona tan mangwa' nin karabayan na. ³²Nangibwat ana sin tarana' na nin mundo, kasa et gapo nin tawo nin natandaan nin nangwa' a maka'kit yaynay sayay bulag nin niyanak. ³³Bilang wadi' a ambo' ya nin ibat konan Dios, kai ya edet kumon gapo makagwa' nin bilang sa wanti.”

³⁴Konan siin wanra nin inumbat, “Makasalanan kayna nangibwat et sin kai ka et nin niyanak, ket sukat a si'ka a mangyakay komi?” Ket sin sain, ginlat raya sa dupong ra.

Say Gagara na ni Jesus ket si Ipurok nasara a Magmatalek kona

³⁵Sin natandaan na ni Jesus a ginwa' ra konan tawo, tiningkap naya tan wana kona, “Magmatalek ka para kona nin si Pinaitawo?”

³⁶Inumbat yay tawo a wana, “Ser, si'no ya ket? Ibarita' moyo pa kongko ta pigaw nin magmatalek ako kona.”

³⁷Ket wana ni Jesus, “Sawanin a mismo, mangka'kit ma bana' ta syayti si mangkiirgo komo.”

³⁸Sin sain, wanan tawo, “Ser, magmatalek ako.” Ket nanalimukod yan nangrayo kona ni Jesus.

³⁹Sin sain, wana ni Jesus, “Nako akodti konan sitin mundo ta pigaw nin pipuruken kosaray tutawo. No main saray bara'mon bulag maipa'ka' konan Dios, palawayan kosara. Sara bale' a wanra ket tanda' raya a Dios, mag'in sara anamaet nin bara'mon sayay peteg nin bulag.”

⁴⁰Main saray Pariseo nin itaw sa dani nin kami'nan na ni Jesus a nakarng'e sa inirgo na, ket tinepet ra kona, “Rabay mo para nin irgwen ket bulag kami anamaet maipa'ka' konan Dios?”

⁴¹Ket ni'bat na ni Jesus, “Wamoyo kai, ket no bulag kamo kumon, kasa nin kasalanan moyo, bale' bana' ta wamoyo a maka'kit kamo, mampisyon a kasalanan moyo.”

Si Jesus, Maipada ya sa Sayay Maong a Mammastor

10 ¹Ket, wana ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Bilang wadi', main nin kural ran karniro ket si sayay tawo, sumrep yadtaw nin muli' ya sa darekdek imbis a dumalan yadtaw sa purta, saya ya anaod nin mannakaw nin samsamen nasara. ²Bale', si sumrep nin dumalan ya sa purta, sya a peteg nin mammastor ran karniro. ³Pasrepen naya nin gwardya. Ket maalilbi' ran karniro a tunoy na. Tawag-tawagen nasaray karniro na sa ngaran ra tan irikor nasara sa kural. ⁴Ket no itaw saraynay sarba ran ikon na sa rikor, mu'na ya konra tan tumbuken raya bana' ta tanda' ray tunoy na. ⁵Kai sara gapo nin tumumbok sa raruma, no kai edet, palaywan rayayti bana' ta kai ra nin tanda' a tunoy na.”

⁶Nibarita' nayayti ni Jesus nin alimbawa' konra, bale' kai ra nin natarusan a rabay na nin ipatarusan. ⁷Sin wanin, wana anamaet ni Jesus, “Isipen

moyoyti nin maong: Si'ko a dadalanan ran karniro. ⁸Sarba ra nin saray nu'na dyan si'ko nin nagwadi'-wadi' saran dadalanan, nin irikor rasaray pa'sar karniro, mannakaw sara nin samsamen rasara. Bale' kai rasara nin rinng'e' nin saray pa'sar karniro. ⁹Si'ko a dadalanan sa pako konan Dios. Si si'numan a sumrep nin dumalan kongko, ket maisalba ya. Maipada ya sa sayay karniro nin sumrep tan lumiwa' sa kural ket makadumog yan pangnganan.

¹⁰Si sayay mannakaw, mako ya tamo' nin manakaw, mangmati tan manida'. Bale' si'ko, nako akodti ta pigaw nin saray tutawo ket magkamain sara nin byay a iti konan Dios nin sitin byay ket bastanti ya. ¹¹Si sangkaungan nin mammastor konran karniro ket, si'ko. Asikaswen kosara mataman no pangibwatan ti nin patiti ko. ¹²Si sayay tawon man'upaan tamo', ma'kit naya man nin itaw et sa dayo' nin man'umarak a sayay mabayanin ayep, lakwanan nasarayna a karniro nin malayo ya bana' ta ambo' ya a mammastor tan ambo' nasara nin ikon. Ket no rumate' yaynay mabayanin ayep, kayat-kayaten nasaray karniro ket pisisyaken nasara. ¹³Malayo ya bana' anaod ta man'upaan ya tamo' kanya' nin kai sara nin maalaga kona.

¹⁴Bale' si'ko, sangkaungan ako nin mammastor. Wanin bana' ta say pitatandaan mi nin saray pa'sar karniro ko ¹⁵ket kapada nin pitandaan mi nin Ama ko. Wanin et, asikaswen kosara a pa'sar karniro ko mataman no pangibwatan ti nin patiti ko. ¹⁶Main et nin raruma nin pa'sar karniro ko nin kasa konan siti nin pa'sar kural'. Matkap a dinepen kosara anamaet ta reng'en raynamaet a tunoy ko. Ket mag'in nin sayan-sayay pa'sar bakid sara nin saya a mammastor ra.

¹⁷Si Ama ko, kawa'n nanako bana' ta tumulok ako kona nin ibi ko a byay ko nin mati ako ta pigaw nin sumubli' ako nin mabyay. ¹⁸Kasa anaod nin makapangmati kongko no ambo' nin mangibwat kongko a mapati ako, bana' ta main nin kapangyadian ko nin ibi koy byay kon mati tan main a lamang nin kapangyadian ko nin bawien koy byay ko. Wanin bana' ta sain a niketeg nan Dios maipa'ka' kongko."

¹⁹Sin sain, kasa anamana nin pipapasaya nin kukaisipan ra nin Judio bana' sa sain nin nibarita' na ni Jesus. ²⁰Saray abaw konra wanra, "Nasrepan ya nin ispiriton duka' ket mangkaluang ya! Ambale' a mangreng'e' kamo kona?"

²¹Ket wanra anamaet nin raruma, "Makapag'irgu-irgo ya para nin wanin a saya nin nasrepan nin ispiriton duka'? Matambar na para nin sayay ispiriton duka' a pag'in nan bulag nin sayay tawo?"

Natarusan ran Judio a Nibarita' na ni Jesus a Dios ya

²²Sin panaon anan maray'ep, sayay pangngisilibra sa Jerusalem nin pista a mantawagen nin Pangingididika konan Timplo. ²³Sin sain, itaw

---

^r **10:16** Saray pa'sar karniro nin iti konan sitin kural ket, saray Judio. Kanya' nin saray raruman pa'sar karniro na, ket, itaw sara sa busel ran ambo' nin Judio.

yan manlumala-lalako si Jesus sa lugar sa Timplo a mantawagen nin Balkon na ni Solomon^s 24 ket inaribungbungan rayan Judio tan wanra kona, “Anggan ka'no rakami nin pangisipen et? Ibarita' moyna nin diritsawan no si'ka a Cristo.”

25 Ni'bat na ni Jesus konra, “Nibarita' koyna komoyo bale' kai moyo nin rabay a mamper. Say makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en ko nin nipagwa' na nin Ama ko, sain a mamatutuo nin maipa'ka' kongko. 26 Bale' kai kamo anaod nin mamper bana' ta ambo' kamon pa'sar karniro ko, 27 ta saray pa'sar karniro ko, maipurok ray tunoy ko tan si'ko anamaet, tanda' kosara, kanya' nin tumbuken rako. 28 Ket byan kosara nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. O', kai sara gapo nin maisyay konan Dios, tan kasa gapo nin makapanamsam konra kongko. 29 Wanin bana' ta si Ama ko nin nangipya konra kongko ket sya a makapangyayadi' sa sarba,^t ket kasa gapo nin makapanamsam konra sa pammaga nan Dios a syay Ama. 30 Si'ko tan si Dios a syay Ama ket napasaya kami.”

31 Konan siin, sa ikarwan parso, nagsipurot saran bato a Judio ta pigaw nin kudasen raya si Jesus. 32 Sin sain, wana konra, “Abaw anay nipa'kit ko komoyo nin mabibistan gawa' a nipagwa' nan Ama ko kongko. Aya wadi' sa saytin ginwa-ginwa' ko a rason a kudasen rako?”

33 Imbatan rayan Judio a wanra, “Ambo' nin bana' sa mabibistan ginwa' mo a rason a kudasen mika no kai bana' ta man'u'na-u'nawan ma a Dios. Si'ka a mapala-palaway nin tawo tamo' ket man'ipariho moy lalaman mon diri konan Dios.”

34 Ket inumbat ya si Jesus a wana, “Main bale' nin naisurat sa Masanton Kasuratan a wamoyo sayti a Gungan-gan moyo maipa'ka' konra nin pupangulo moyo sin saytaw nin wanti a wana, ‘Si'ko nin si Dios, ibarita' ko a dios kamo.’” 35 Siin nin wanan Dios a naisurat sa Masanton Kasuratan ket kai ya gapo nin mapakai. Anaod, no dios a nipanawag nan Dios konran saraytaw saray tawon nag'irgwan na, 36 ambale' a kongko nin nitalaga na para sa sayti tan nibaki' nadti sa mundo ket wamoyo a man'u'na-u'nawan koyay Dios no wangko a si'koy Anak nan Dios? 37 No kai ko kumon nin man-gaw'en a makapaka'ngap nin gugawa' a man'ipagwa' na nin Dios kongko, andi' kamo kumon nin mamper sa ibarita' ko. 38 Bale' anaod ta man-gaw'en ko, sain a matkap nin rason a mamper kamo no si'no ako, abirno nin kai kamo nin mamper sa ibarita' ko, ta pigaw nin mapiho moyo nin si Ama, ket iti ya kongko tan si'ko, ket iti ako anamaet kona.”

^s 10:23 Si Balkon na ni Solomon ket saya yan alawang tan ata'gay nin sirungan para konran tutawo. Say tu'dek na, labinrway mitro a kata'gayan. ^t 10:29 *Wanin bana'...sa sarba*, - Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana: *Wanin bana' ta makapangyayadi' sara sa sarba saray nipya na kongko nin Ama ko*, ^u 10:34 Kanta 82:6

³⁹Ket, konan siin, anamanaet dakpen raya kumon si Jesus, bale' napal'isan nasara.

⁴⁰Mayadi' in, sinmubli' ya si Jesus itaw sa rubari' nan Ilog Jordan, itaw sa namawtismwan na intaw ni Juan. Ket itaw yayna yapo'. ⁴¹Ket abaw sara a tutawo nin naku-nako kona ta wanra, “Si Juan, kai ya gapo nin nangwa' nin makapaka'ngap nin gawa' a mamatutuo nin maipa'ka' kona, bale' say sarba nin nibari-barita' na maipa'ka' kona nin sitin tawo ket peteg a tutuo.” ⁴²Ket abaw saradtaw a nagmatalek kona ni Jesus.

Say Paka'kitan Yupa' sa Nisubli' nan Mabyay ni Lazaro

11 ¹⁻²Main nin mibubsat a mampiikap sa babali nin Betania a say ngaran ra Maria, Marta tan Lazaro. Si Maria, sayyaw si mangiyapros nin banglo sa ayi na ni Uunuren a Jesus mi'sa na punasan nin sabot na.^v Ket si Lazaro, main nin masakit na.

³Ket bana' ta wanin anaod, namaki' sara si Maria tan Marta nin mako nin mangiparate' kona ni Jesus a wana, “Ser, si amigo mo nin kawa'nan mo, ket main nin masakit na.”

⁴Sin narngel' na in ni Jesus wana, “Siin nin masakit na, kai ya nin mangangga sa patiti, no kai edet, nangyadi' ti nin pakaipadaran nin kata'gayan nan Dios ta pigaw nin maipata'gay akon si Anak na.”

⁵Anaod, inado' nasaran maong ni Jesus tin mibubsat a Marta, Maria tan Lazaro. ⁶Bana' konan siin, sin narngel' na a main nin masakit na ni Lazaro, namalabas ya yapo' nin rway awro itaw sa kami'nan na, ⁷mi'sa wana konran tumutumbok na, “Sumubli' atamo sa Judea.”

⁸Bale' wanra nin ni'bat kona, “Maistro, ambo' et nin na'teng a pinatyuwan rakamon kudasen nin Judio nin itaw. Andi' kamo nin sumubli' anamanaet itaw!”

⁹Wana ni Jesus, “Magwa' et ta italaga nan Dios a kusto nin udas para sa sayay mangyadi'.”^w Bilang wadi', no pa'sar lumalako ya a sayay tawo no awro, kai ya nin misakin bana' ta maka'kit ya bana' sa palaway nan sitin mundo. ¹⁰Bale', no pa'sar iti ya sa yabi nin lumalako, misakin ya bana' ta madedlem ket kasa yay palaway kona.” ¹¹Ket nituloy na, “Si amigo tamon si Lazaro ket mampa'lek ya. Keen koya nin pukawen.”

¹²Ni'bat ran tumutumbok na, “Uunuren, no mampa'lek ya ket mabista ta umanda' yayna li'.” ¹³Wanin a wanra bana' ta say pakataros ra ket mampa'lek yan page' si Lazaro, bale' say rabay nan irgwen ni Jesus ket nati ya.

¹⁴Konan siin, diritsawan nan nibarita' ni Jesus a wana, “Nati yayna si Lazaro, ¹⁵bale' maririket ako anamaet a lamang ta kasa akodtaw sin

^v 11:2 Mabasa et a maipa'ka' sa saytin ginwa' na ni Maria sa Juan 12:3. ^w 11:9 *Magwa' et...sayay mangyadi'.* - Sa Griego: *Kai para a labinrway udas a mapalaway?*

nati ya. Nangyadi' yayti para sa kaabigan moyo, ta pigaw nin lalo kamon mamper no si'no ako. Kanya' nin mako atamo anadtaw kona.”

¹⁶Konan siin, wana ni Tomas a mantawagen nin Singin, konra nin kapada nan tumutumbok, “Sigi, mayi atamo ana ta pigaw nin kipati atamo kona ni Maistro!”

¹⁷Sin rinmate' saradtaw sa Betania si Jesus, natandaan na nin a'pat a awro naynan naitabon ni Lazaro. ¹⁸Siti si baryo nin Betania, adani yadtaw sa Jerusalem ta kurang a tuloy kilumitro tamo' a kaday'an na. ¹⁹Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat itaw a nako nin nangliwaliwa konra ni Marta tan Maria sa nipati nan busat ra.

²⁰Sin narngel' na ni Marta a manrumate' ya si Jesus, kina' naya nin sinna', bale' si Maria ket nabati' yadtaw sa bali ra. ²¹Wana ni Marta kona ni Jesus, “Ser, no iti kamo tamo' kumon, kai ya nin nati a busat mi! ²²Bale' tanda' ko nin lamang a mataman nin sawanin, animan a dawaten moyo konan Dios ket iyaburoy na nin mangyadi' komoyo.”

²³Wana ni Jesus, “Sumubli' ya nin mabyay a busat mo.”

²⁴Ket wana anamaet ni Marta, “O' a, tanda' ko a sumubli' ya li' nin mabyay no pasublien sara nin mabyay a nunati no saytaw li' no marate' a awro.”

²⁵Konan siin, wana ni Jesus, “Si'ko a main nin pakayadi' nin mamasubli' nin mabyay konran nunati ana, tan si'ko a mampami nin byay. Si si'numan a magmatalek kongko, mataman nin mati ya, mabyay ya et a lamang. ²⁶Ket, saray mabyay a mampagmatalek sara kongko, kai sara gapo nin peteg nin mati. Tepren moyti para?”

²⁷“O' Ser,” ni'bat na ni Marta, “mamper ako a si'kay mantaga'nan mi nin rumate' iti sa mundo. Si'ka a Cristo nin Anak na nin Dios.”

²⁸Kayadi' na nin inirgoyti ni Marta, sinmubli' ya sa bali ra. Kinayaban naya si Maria tan wanan niyanas, “Rinmate' ya si Maistro, ket man'ipakayaban naka.” ²⁹Sin narngel' nayti ni Maria, inumdeng yan tampor tan nako naya nin sinna' si Jesus.

³⁰Sin sain ket, itaw ya et sa rikor nin baryo si Jesus, itaw sa nannaan na ni Marta kona. ³¹Saray Judio anamaet nin mampangliwaliwa kona ni Maria, sin na'kit rayan apuradon nibwat, tinumbok raya bana' ta say wanra ket mako ya sa nanabunan kona ni Lazaro ta pigaw nin umakis ya.

³²Sin nakarate' yadtaw si Maria sa kami'nan na ni Jesus, nanalimukod ya sa adapan na tan wana, “Ser, no iti kamo tamo' kumon, kai ya nin nati a busat mi.”

³³Sin na'kit na ni Jesus a mampangabet-abet ya si Maria tan saray Judio nin tinumbok kona, inmidap nin tuloy a nakem na tan ginmereng ya ³⁴ket wana, “Adti moyo nin nitabon?”

“Mayi kamo, Ser, ta keen moyo nin kiten,” wanra nin ni'bat.

³⁵Nilwa' ya si Jesus. ³⁶Konan siin, wanra nin Judio, “Kiten moyo no pa'no nin kaalaki a pangangawa'nan na kona!”

³⁷Wanra anamaet nin raruma konra, “Nagwa' na a maka'kit yayna a sayay bulag. Main anamaet kumon nin nagwa' na ta pigaw nin kai ya nin nati si Lazaro.”

³⁸Ginmereng ya anamana nin maong si Jesus, ket kinmadani ya sa nanabunan kona ni Lazaro a siti ket yukib ya nin sinadaan nin alakin bato. ³⁹“Galten moyay bato,” nigan-gan na.

Bale' andi' yay busat nan si natin si Lazaro, si Marta, a wana, “Ser, mabang'et yayna ta a'pat a awro yayna nin nitabon.”

⁴⁰Wana ni Jesus kona, “Nalingwanan moyna para a nibarita' koyna komo a no magmatalek ka kongko ket ma'kit mo a pakayadi' na nin Dios?” ⁴¹Ket, ginlat rayay bato. Ket, tinmangar ya si Jesus tan wana, “Ama ko, kisalalamat ako komo ta rinng'e nako. ⁴²Tanda' ko a manreng'en nako nin pirmi, bale' nibarita' koyti bana' konra nin sarayti nin tutawo, ta pigaw nin mamper sara nin si'ka a namaki' kongko.”

⁴³Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, nita'way na a wana, “Lazaro, lumiwa' kadsen!” ⁴⁴Linmiwa' ya anaod si Lazaro a napunggos yan abel laloytay gamet tan ayi na tan napunggos nin alakin panyo' a rupa na. Ket wana ni Jesus konran itaw, “Warwaren moyoy nipamunggos kona ta pigaw nin makakimey ya.”

⁴⁵Sin sain, main saraytay saray Judio nin nako konra ni Maria nin naka'kit sa ginwa' na ni Jesus, ket nagmatalek sara kona. ⁴⁶Saray raruma bale', nako sara konra nin Pariseo nin nika' ra nin niparate' a ginwa' na ni Jesus.

Matkap a Mati ya si Jesus Para sa Ka'bawan

Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2

⁴⁷Kanya' nin sin sain, nipakayaban rasaran Pariseo tan saray pupangulo ran pupadi' a raruman myimbron Kungsiho, mi'sa wanra, “Ani a gaw'en tamo ta siin nin tawo ket abaw anay man-gaw'e-gaw'en nan bara'mon gawa' nan Dios? ⁴⁸No pauryan tamoya tana nin wanin, sarba ra nin tutawo, magmatalek kona. Ket saray mampag'uray kontamo nin taga Roma, mako saradti tan gamgamen rayayti kontamo si Timplo tamo tan si nasyon tamo.”

⁴⁹Bale' si Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon wana, “Si'kamo! Kai moyo gapo nin mataros. ⁵⁰Matkap moyon maamingaw a mabista a sayay tawo tana a mati ta pigaw nin maisalba saray ka'bawan, dyan si sarba tamon gumabali a mati.” ⁵¹Siti nin nibarita' na ni Caifas, kai nin nangibwat sa kaisipan na nin bukod no kai edet, bana' ta syay Sangkata'gayan nin Padi', nipapadles nan Dios kona a matkap yan mati si Jesus, ta pigaw nin saray kadayaan na nin saray Judio ket maisalba sara. ⁵²Mati ya ambo' tamo' nin para konran kadayaan nan saray Judio no kai edet, para et konran sarba ran a'nak nan Dios nin natayak-tayak

sa nagsikabarang nin lugar ta pigaw nin gaw'en nasaran sayan-sayay pamilya. ⁵³Ket nangibwat ana konan siin nin awro, saray pupangulo ran Judio, niplano rayna no pa'no rayan mapati si Jesus.

⁵⁴Bana' anaod ta wanin, kai sarayna nin nipa'ki-pa'kit nin lumalalako si Jesus itaw sa Judea no kai edet, nibwat saran nako sa Efraim, sayay babali nin adani sa lugar a ambo' nin matawo. Ket itaw sara yapo' nin saray tumutumbok na.

⁵⁵Edet, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawagen nin Nipanglabas. Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat sa bubaryo nin tinmangkar sa Jerusalem ta pigaw nin gaw'en ra a ritwal nin piriringgas ta pigaw nin magwa' ray mako sa pista. ⁵⁶Tiningka-tingkap rayan tutawo si Jesus, ket sin mampididinep saraynadtaw sa sakop nan Timplo, nitepetan sara sa saya tan saya a wanra, “Ani sa wamoyo? Mako yadti kasi nin kipista?” ⁵⁷Wanra in ta nigan-gan ran saray pupangulo ran pupadi' tan saray Pariseo a si'numan a makatanda' sa kami'nan na ni Jesus, ipatanda' na konra ta pigaw nin dakpen raya.

Nibu'bo' nay Banglo ni Maria kona ni Jesus

Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9

12 ¹Ket, sin a'nem a awro adapen a pista, nako sara si Jesus sa Betania, si babali na ni Lazaro a pinasubli' na intaw nin mabyay. ²Nanadya' saran pangapunan nin pananan'ili ra kona. Si Marta a nagsirbi konra, ket si Lazaro, saya ya konra nin kadungo nan nangan ni Jesus.

³Sin sain, nangalap ya si Maria nin kapiknga' litro nin pinasyan bili nin puron banglo a say ngaran ket nardo. Niyapros nayti sa ayi na ni Jesus mintras nin mampunasan nan sabot nay ayi na. Ket inmuup sa intiron bali a banglo.

⁴Ket si Judas Iscariote, a syay tumutumbok na ni Jesus nin magtraidor kona wana, ⁵“Ya, nilako' in kumon nin banglo, mi'sa nin nibi konra nin pubri a naglakuan ta gumli ana in nin ribu-ribo^x.” ⁶Wanin a nibarita' na ambo' nin bana' ta mangkapagawan nasaray pubri no kai edet, bana' ta matakaw ya. Sya a mampang'get nin kwarta ra ket mampangalap-kalap yan dai-daite'.

⁷Konan siin, ni'bat na ni Jesus, “Pauryan moya, ta niyator na in nin banglo nin iyamis kongko para sa tabon ko. ⁸Saray pubri, pirmi moyo sara nin makalamo', bale' si'ko, ambo' anan ma'teng a iti ako et komoyo.”

⁹Abaw saray Judio nin nakarnge' a itaw ya sa Betania si Jesus. Kanya' nin abaw saray nakodtaw, ambo' tamo' bana' nin kona, no kai ta pigaw et nin ma'kit raya si Lazaro a si pinasubli' na nin mabyay. ¹⁰Sin wanin,

^x 12:5 *ribu-ribo* - Sa Griego: *tulunyasot a denario*. Say alaga nan siti ket, upa' sa pagtatrabaho nin tulunyasot a awro.

saray Pupangulon Pupadi', nipapagketan ra a ipapati raya anamaet si Lazaro ¹¹ ta, bana' sa nangyadi' kona, abaw sarayna a Judio nin nikisyay konra ta pigaw nin magmatalek sara kona ni Jesus.

Igalang rayan Tutawo nin Bilang Sayay Adi' si Jesus

Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40

¹² Sin sinmunor nin awro, saray pinasyan ka'bawan nin nako nikipista, natandaan ra nin adap nadtaw sa Jerusalem ni Jesus. ¹³ Kanya' nin rinmikor saran nako namukan nin pala'pa' nin kayon bilang nin ungot ta pigaw nin sanaen raya. Wanra nin nita'wa-ta'way,

“Marayo ya!

Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!ʸ

Syaynaod a Adi' nan Israel!”

¹⁴ Nakaruran ya si Jesus konan uybon nin asno nin nipakalap na. Bilang sa wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,

¹⁵ “Syayna e a adi' moyo!

Rinmuran ya sa uybon nin asno!ʒ

Kanya' nin andi' kamo nin mali'mo, si'kamon tutawo sa Sion!ª”

¹⁶ Saray tumutumbok na ni Jesus, kai ra et nin natarusan a pipa'kaan nin sayti nin mampangyadi' sin sain, no kai saytaw li' no nipata'gay tan pinagalangan yayna, saytaw rayna nin matarusan a sayti a nikatukid nin say naisurat a wanan Dios maipa'ka' kona ni Jesus tan sayti anaod a ginwa' ra kona.

Narate' ana a Panaon nin Iyadi' na ni Jesus a Nipagwa' nan Dios

¹⁷ Edet, nipata-patanda' ray nabantayan ra nin saraytaw saray tutawo nin nakabantay nin tinawag naya ni Jesus si Lazaro nin lumiwa' sa nanabunan kona sin pinasubli' nayan mabyay. ¹⁸ Siin a rason a saray pinasyan ka'bawan nin tutawo ket sinna' raya si Jesus, bana' ta natandaan ra in a ginwa' nan mangipa'kit a nangibwat ya konan Dios. ¹⁹ Ket saray Pariseo, wanra sa saya tan saya, “Kasayna, nadaeg natamoyna! Kiten moyo, tumutumbok nasarayna a sarban tawo!”

²⁰ Main anamaet nin ambo' nin Judio nin nikikalamo' konran saray nako nikipista ta pigaw nin mangrayo sara konan Dios. ²¹ Ket nako sarayti kona ni Felipe a taga Betsaida sa prubinsyan Galilea tan wanra kona, “Ser, rabay miya kumon nin makaadap si Jesus.” ²² Nika' na nin

ʸ **12:13** Kanta 118:26   ʒ **12:15a** Zacarias 9:9. Say ugali' ran uadi' sin saytaw ket, no adap nan mako nin mangira sa sayay syudad nin sayay adi', rumuran ya sa kabayo. Bale' no mabistay nakem na konran saray itaw ket, rumuran ya sa *asno*.   ª **12:15b** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nin lugar a *Sion* sa Glusaryo.

nibarita' ti ni Felipe kona ni Andres, ket nako sara kona ni Jesus tan niparate' raytin kadawatan kona.

²³Ket, wana ni Jesus, “Sawanin ana a si'kon si Pinaitawo ket maipata'gay ako yupa' sa mangyadi' kongko. ²⁴Anaod, isipen moyoyti nin maong: No si sayay bikoy ket kai ya nin imula ta pigaw nin no wanin ket nati ya yapo' mi'sa ya nin rumsik, magnayon ya nin sayan-saya tamo'. Bale' no imula ya ket no wanin nati ya, rumsik ya tan gumunga ya li' nin abaw. ²⁵Si sayay tawo anamaet a lamang nin kumpunyen na nin maong a byay na, sidaen ya in li' nin lamang. Bale' no si tawo ket, ikwinta nay byay nadt sa luta' nin ambo' nin maalaga, mamprutiksiyunan nan mismo ta pigaw nin mabyay ya li' anggan-angga nin iti konan Dios. ²⁶Anaod, si si'numan a magsirbi kongko, matkap a si'ko a lawas nin sunuren na ket abirno nin adti ako man, itaw ya anamaet li' tan pagalangan naya li' nin Ama koyti si magsirbi kongko. ²⁷Sawanin ana, man'umaburido ako nin maong a no ani wadi' a ibarita' ko konan Ama ko. Wangko para ket, ‘Ama ko, isalba nako sa dya'dya' a adapen ko nin irangep?’ Kai, bana' anaod ta sitin diri a gagara a nako akodti, si mangirangep akon sarban saytin dya'dya'.”

²⁸Sin sain, wana konan Dios, “Ama ko, sisisibulot a nakem kon usaren nako sa pangipadar mon mabistan gawa' mo.”

Ket main nin busis nin nangibwat sa langit a wana, “Naipadar koyna tan ipadar ko li' anamanaet.”

²⁹Narngel' raya anamaet nin abaw nin tawodtaw a busis ket, say wanra nin raruma, kinmudor, bale' saray raruma anamaet wanra, “Nag'irgo ya kona a sayay anghil.”

³⁰Sin sain, wana ni Jesus konra, “Saytaw say narngel' moyo, kai taw nin inirgo para sa kaabigan ko no kai para sa kaabigan moyo.

³¹Mangyadi' ana sawanin a manepag a pamatukduan nin pangungukom konran tutawodti sa mundo. Sawanin ana a panaon nin pakadaeg na ni Satanas a syay mampag'uray iti sa mundo. ³²Wanin ta, si'ko, no naita'gay akoyna li' sa kudos^b, ket paaraken ko a sarba nin tawo nin paisirong sara kongko.” ³³Wanin a nibarita' na ni Jesus ta pigaw nin ipatarusan na no pa'no ya nin mati.

³⁴Konan siin, wanra nin tutawo, “Ambale' a wamo ket maita'gay ya a si Pinaitawo? Wana sa Masanton Kasuratan ket si Nipangako' nan Dios nin rumate' iti ket mabyay ya anggan-angga. Si'no yayti ket si Pinaitawo?”

³⁵Ket, wana ni Jesus konra, “Ambo' ana nin ma'teng nin kalamo' moya et a palaway. Kanya' nin sunuren moya a napalawayan nin dalan antaran iti ya et a palaway komoyo ta no kai ket, madedleman kamo. Wanin

---

^b 12:32 *naita'gay akoyna li' sa kudos* - Sa Griego: *naita'gay akoyna li' mangibwat sa luta'*. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:14-15.

ta, si saya nin manlumalako sa madedlem, kai na nin tanda' no adti a piugutan na. ³⁶Magmatalek kamo anaod kona nin syay palaway antaran iti ya et komoyo, ta pigaw nin mag'in kamon tutawon napalawayan nan si palaway.”

Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, linakwanan nasara tan kai yayna yapo' nin nipa'ki-pa'kit.

Matalag saray Magmatalek nin Peteg kona ni Jesus

³⁷Mataman nin nangwa-nangwa' yayna si Jesus nin makapaka'ngap nin pammatutuo nin maipa'ka' kona, kai sara et a lamang nin magmatalek a tutawo kona. ³⁸Sa wanin ket, natukidlaw si nipadles na ni Prupita Isaias a wana,

“Uunuren, bara'mon kasan namper sa niparate' mi konra!
Ambale' a daikleng sara tamo' a nangako' nin pakayadi' nin
man'ipa'ki-pa'kit mo?”^c

³⁹Kai sara nin mamper bana' ta mabasa et nin nisurat na ni Isaias,

⁴⁰“Pa'sar binulag nasara nin Dios tan
pinateb'ey nay kukanakman ra, ta no kai ket
maka'kit tan makataros sara kumon ket
mako sara kona ket isalba nasara.”^d

⁴¹Nibarita' nayti ni Isaias bana' ta na'kit yayna nin gindat a kata'gayan na nin Cristo tan si Jesus yaytaw si man'irgwen na.

⁴²Wanin man, abaw sara anaod konran pupangulo ran Judio a namper no si'no ya si Jesus bale', kai rayti nin man'ipadar. Wanin bana' sa li'mo ra konran Pariseo a dusawen rasara nin galten ana sa dupong ran Judio ⁴³ta mas maalaga konra a rabay-rabay rasaran tutawo dyan si rabay-rabay nasaran Dios.

Say Nakaibakian na ni Jesus

⁴⁴Ket, wana nin nipaksaw ni Jesus, “Si si'numan a magmatalek kongko, ambo' ako tamo' a nagmatalkan na no kai pati si namaki' kongko. ⁴⁵Si naka'kit kongko, na'kit nayaynan lamang a namaki' kongko. ⁴⁶Nako akodti nin magsirbin palaway ran tutawodti ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket kai ya nin manangke' sa dedlem.

⁴⁷Ket kona nin nakarng'e' nin man'ibarita' ko bale' kai na nin sunuren, ambo' ako a manintinsya, ta kai ako nin nakodti sa luta' ta pigaw nin sintinsyawan kosaray tutawo, no kai edet, ta pigaw nin isalba kosara. ⁴⁸Bale' main nin manintinsya konan si tawo nin andi' nin mangalilbi' kongko nin kai mangako' sa man'ibarita' ko. Sayti nin diri nin bubagay nin man'ibari-barita' ko a manintinsya li' kona no marate' a awro.

^c 12:38 Isaias 53:1   ^d 12:40 Isaias 6:10

49Wanin ta kai ko nin man'ibari-barita' ti nin bubagay nin nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai edet, si Ama ko nin si nangibaki' kongko ket nigan-gan na no ani a ibarita' ko tan no pa'no nin pammarita' ko. 50Kanya' nin say man'ibari-barita' ko tamo' ket say nigan-gan nan Ama ko bana' ta tanda' ko a say nigan-gan na ket pangibwatan nin anggan-angga nin byay a iti kona.”

Inuyasan na ni Jesus a Ayi ran Tumutumbok na

13 ¹Sawanin, adapen anay pista nin Nipanglabas. Tanda' na ni Jesus nin narate' ana a panaon a lumakwan yayna konan sitin mundo tan sumubli' yayna konan Ama na. Nangibwat sin tarana', kawa'nan nasaraynay tutawo na, ket sawanin, ipa'kit na no adti nin angga a pangangawa'nan na konra.

²Adapen raynan mangapon ni Jesus tan saray tumutumbok na. Ba'yo in et sin sain, naipasrep naynan Dimunyo sa kaisipan na ni Judas nin anak na ni Simon Iscariote a pagtraiduran nayan ipagamet si Jesus konran pupangulo. ³Tanda' na anaod ni Jesus a nipagamet nayna nin Ama na kona a pakauray sa sarban mangyadi'. Tanda' na et a lamang a si Dios a nangibwatan na tan sya nin lamang a sublian na. ⁴Mataman no wanin, sin mampangapon sara, inumdeng ya si Jesus tan linus'ok nayay kapa na, mi'sa ya nin niberber nin twalya sa awak. ⁵Kaaram, nangwa ya nin ranom sa planggana, ba'yo na nin tinaranaan nin inuyasan a ayi ran tumutumbok na, mi'sa pinunasan na nin twalyan nakaberber sa awak na.

⁶Ket, sin nako ya kona ni Pedro, wana ni Pedro kona, “Uunuren, ambale' a si'kamo et a manguyas nin ayi ko?”

⁷Ket wana ni Jesus, “Kai mo nin mataros sawanin a man-gaw'en ko bale', matarusan moyna li' sa adapen.”

⁸Konan siin, wana ni Pedro, “Andyak! Kai gapo nin magwa' a uyanan moyoy ayi ko!”

Bale' wana ni Jesus, “No kai kata nin uyanan, kai ka gapo nin makakibiang kongko.”

⁹Sin sain, wana ni Pedro, “Uunuren, no wanin edet, ambo' tamo' nin say ayi koy uyanan moyo no kai pati say gamet ko tan si ulo ko.”

¹⁰Ket wana ni Jesus, “Si tawo nin naryo' ana, kai nayna nin matkap a maryo' anamana, bana' ta maringgas yayna. Say ayi na tana a matkap nin uyanan. Si'kamo, maringgas kamoyna, bale' ambo' nin sarba moyo.”

¹¹Nibarita' na ni Jesus in si ambo' nin sarba ra ket maringgas ana bana' ta tanda' nayna no si'no konra a magtraidor kona.

¹²Sin nayadi' nayna nin inuyasan ni Jesus a ayi ra, nisulot naya anamana a kapa na tan sinmubli' ya sa lugar nadstaw sa pangnganan. Kaaram, wana konra, “Matarusan moyo para a kayadi' ko tamo' nin ginwa' komoyo? ¹³Say tawag moyo kongko ket Maistro tan Uunuren, ket kusto in ta siin ako. ¹⁴Ket,

ta si'ko nin si Uunuren tan Maistro moyo ket inuyasan koy ayi moyo, si'kamo, matkap a uyanan moyo anamaet a ayi nin saya tan saya. ¹⁵⁻¹⁶Wanin, kanya' nin isipen moyoyti nin maong: Si sayay aripen, kai ya nin mas ata'gay dyan si amo na; wanin anamaet, si sayay nibaki', kai ya nin mas ata'gay dyan si namaki' kona. Ket ginwa' ko in komoyo nin mudilo nin arigen moyo ta pigaw nin gaw'en moyo anamaet a wanin konran kalalamo' moyo. ¹⁷Ket sawanin, ta mataros moyoynayti, makarma' tan maririket kamo no gaw'en moyo.”

¹⁸“Wanin man, ambo' nin sarba moyo a man'irgwen ko ta katanda' katamon maong a pinili' ko. Ket, matukid yay mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, ‘Si mampakanen ko, nagtraiduran nako.’^e

¹⁹Man'ibarita' koyaynayti komoyo sawanin ba'yo ya et nin matukid ta pigaw nin no natukid yayna nin liso ket mamper kamoyna a ‘Si'ko yay si Main Anggaynan-angga.’ ²⁰Isipen moyoyti nin maong: Si mangako' kona nin si ibaki' ko, inako' nako, ket inako' naya anamaet a namaki' kongko.”

Nibarita' na ni Jesus No Si'no yay Magtraidor kona

Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23

²¹Mayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, maidap nin tuloy a nakem na ket wana nin diritsawan konran tumutumbok na, “Isipen moyoyti nin maong: Saya komoyo a magtraidor kongko.”

²²Ket saray tumutumbok na nipastangan sara, a maguloy isip ra a no si'no a wana. ²³Si tumutumbok nan kawa'nana nin maong ni Jesus, syay iti sa dani na. ²⁴Sininyasan nayayti ni Simon Pedro tan nipatepet na no si'no a man'irgwen na ni Jesus. ²⁵Inmirig ya anaod nin inmadap a tumutumbok kona ni Jesus mi'sa wanan niyanas, “Uunuren, si'no ya in si wamoyo?”

²⁶“Si pamyas ko konan siti si tinapay a man'isawit ko, sya,” niyanas nan ni'bat ni Jesus. Ket nangisawit ya anaod nin tinapay mi'sa naya nin nibi kona ni Judas nin anak na ni Simon Iscariote. ²⁷Eteng naya tana nin narisibi ni Judas a tinapay, sinumrep ya si Satanas kona.

Ket wana ni Jesus kona ni Judas, “Gaw'en moynan tampor a matkap mo nin gaw'en.” ²⁸Saray tumutumbok na ni Jesus nin kadungo na, kai ra nin matarusan a rabay na nin irgwen. ²⁹Ket bana' ta si Judas a mampanga'get nin kwarta ra, say wanra no nibaki' naya ni Jesus nin manaliw nin matkap ra no pista, o mako ya nin mami nin kwarta konra nin pubri.

³⁰Sin na'kan nayaynaytaw ni Judas si tinapay, nibwat yayna. Sin sain ket yabi ana.

Matkap ran Kawa'nanen a Saya tan Saya nin saray Tumutumbok

³¹Sin kasa yayna si Judas, wana ni Jesus, “Say ambo' ana nin ma'teng a mangyadi' kongko nin si Pinaitawo, ipadar no ambale' a nako akodti,

^e 13:18 Kanta 41:9

tan mangipadar anamaet sa sangkaandaan nin gawa' nan Dios. ³²Ket no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko,^f si Dios, ipadar naynamaet a kata'gayan ko. Kai na nin pa'te-pa'tengen nin gaw'en ti.

³³A'nak ko, ambo' ana nin ma'teng a kalamo' rako et. Tikapen rako li', bale' ibarita' koyti komoyo si nibarita' ko intaw konran pupangulo ran Judio, a kai kamo nin makapika' itaw sa keen ko. ³⁴Ket main nin ba'yo nin igan-gan ko komoyo: Matkap a kawa'nanen moyo a saya tan saya. Say pangangawa'nan moyo sa saya tan saya ket matkap a kapada nin pangangawa'nan ko komoyo ³⁵ta, no kawa'nanen moyo a saya tan saya, mangibwat sa sain, matandaan ran sarban tutawo a tumutumbok katamo.”

Nipau-pau'na na ni Jesus a Ibudi' naya ni Pedro
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34

³⁶Nitepet na ni Simon Pedro, “Adti ket a keen moyo, Uunuren?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Sa keen ko ket kai ka et nin makatumbok sawanin, bale' tumumbok ka li' sa adapen.”

³⁷Ket wana anamana ni Pedro, “Uunuren, ambale' a kai ako nin makatumbok sawanin ey? O' a ta iti ako nin sisasadya' nin mati para komoyo.”

³⁸Inumbat ya si Jesus a wana, “Sisasadya' ka para nin page' nin mati para kongko? Bale' isipen moyti nin maong: Ba'yo main nin tumarang'ok nin manok, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.”

Liwaliwawen nasara ni Jesus a Tumutumbok na

14 ¹“Andi' kamo bale' nin aburido, no kai edet, magmatalek kamo konan Dios tan magmatalek kamo anamaet kongko. ²Wanin ta sa kami'nan na nin Ama ko, abaw a piikapan. Tutuon peteg ti nin man'ibarita' ko komoyo, bana' ta mako koyna nin ariglawen para komoyo. ³Ket no nako koyna nin inarigla, sumubli' ako komoyo nin abrasawen katamo ta pigaw nin no adti ako ket, kalamo' katamo. ⁴Anaod, sa keen ko, tanda' moyaynay dalan nin makodtaw.”

⁵Sin sain, wana ni Tomas, “Uunuren, kai mi nin tanda' no adti a keen moyo, pa'no miya nin tanda' a dalan ey?”

⁶Konan siin wana ni Jesus, “Si'ko a dalan nin mako konan Dios, ta si'ko a puon nin katutu'wan maipa'ka' konan Dios tan si mami nin byay a iti konan Dios. Kasan si'numan nin makakikalamo' konan Ama ko no kai ya yapo' et nin kikalamo' a sayay tawo kongko. ⁷No peteg a katanda' moyokoyna, katanda' moyayna anamaet a Ama ko. Mangibwat ana nin sawanin, katanda' moyayna nin peteg tan na'kit moyayna.”

---

^f **13:32** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti: *no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko.*

⁸Ket wana ni Felipe, “Uunuren, ipa'kit moya pa edet komi a Ama moyo ket, mapda' kami ana.”

⁹Konan siin wana ni Jesus, “Felipe, na'teng rakoyna nin kalamo' ket ambale' a kai nako et nin katanda'? Si naka'kit ana kongko, na'kit nayayna a Ama ko. Ambale' a wamo et ket ipa'kit koya komoyo a Ama ko? ¹⁰Kai ka para nin mamper a iti ako konan Ama ko tan si Ama ko ket iti ya kongko? Say man'ibari-barita' ko, kai nin nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai edet, nangibwat konan Ama ko nin iti kongko ta syan lamang a man-gumwa' sa man'ipagwa' na kongko. ¹¹Kanya' nin mamper kamo sa wangko a iti ako konan Ama ko tan si Ama ko ket iti ya kongko. Ket no kai moyo sukat nin tepren a irgo ko, mamper kamo et a lamang bana' sa makapaka'ngap a man-gaw'e-gaw'en ko.”

Ipadar na li' nin Ispirito a Maipa'ka' kona ni Jesus

¹²“Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, magwa' na anamaet a makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en ko, tan mas et li' a magwa' na dyan sayti. Wanin ta mako akoyna konan Ama ko, ¹³ket animan a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ko ta pigaw nin maipata'gay ya a Ama ko bana' kongko. ¹⁴Animan anaod a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ko.

¹⁵No kawa'nan rako, tumulok kamo sa gan-gan ko; ¹⁶si'ko anamaet, dawaten ko konan Ama ko a mamaki' ya nin kasubray ko nin tumulong komoyo, nin miikap ya komoyo anggan-angga. ¹⁷Sya a Ispirito na nin mangyakay komoyo nin katutu'wan. Saray nasagyat nin say iti sa mundo, kai raya nin maako' bana' ta kai raya nin ma'kit, ni katanda'. Bale' si'kamo, katanda' moya, ta kalamo' moyayna tan miikap ya li' komoyo.

¹⁸Kai katamo nin lakwanan a bilang sayay ulila, ta sumubli' ako li'. ¹⁹Sa ambo' ana nin ma'teng, kai rakoyna nin ma'kit nin saray tutawodti sa mundo. Bale' si'kamo, ma'kit rako li' a lamang. Ket bana' ta mabyay akoyan si peteg nin byay, mabyay kamo li' anamaet. ²⁰Konan sitaw li' nin panaon, matandaan moyo nin iti ako konan Ama ko. Matandaan moyon lamang a si'kamo, iti kamo kongko tan si'ko, iti ako komoyo.

²¹Si tawon mangipasrep nin gugan-gan ko sa kanakman na ta pigaw nin tumulok ya sa sayti, syan diri a mampangado' kongko, ket si Ama ko, aduen naya tan si'ko anamaet, inado' koyayti tan ipadar kon diri a kanakman ko kona.”

²²Konan siin nanepet ya si Judas (ambo' ya si Judas Iscariote) a wana, “Uunuren, ani a nangyadi' a paipadar kamo tamo' komi, nin ambo' konran sarba ran tutawodti sa mundo?”

²³Ket ni'bat na ni Jesus, “O' a ta si mangado' kongko, tumulok ya sa ibarita' ko. Sya a aduen nan Ama ko ket, si Ama ko tan si'ko, mako kami kona tan miikap kami kona. ²⁴Bale' si kai nin mangawa'nan kongko,

kai na anamaet nin reng'en a ibarita' ko. Sayti say man'ibari-barita' ko, ambo' nin nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai konan Ama ko nin si namaki' kongko."

²⁵Nituloy na ni Jesus, "Nibarita' koynayti nin bubagay komoyo antaran iti ako et komoyo. ²⁶Bale', ibaki' naya li' nin Dios komoyo a Ispirito na nin mangingilalaman kongko ta pigaw nin tulungan^s nakamo. Sya a mangyakay komoyo nin sarba, tan sya a mangipapanemtem komoyo nin sarba nin man'ibari-barita' ko.

²⁷Andi' kamo nin aburido tan mali'mo, bana' ta byan katamo nin katinekan nin nakem. Say katinekan nin ibi ko komoyo, ambo' nin say katinekan a man'irgwen ran tutawodti sa mundo no kai edet, say katinekan nin iti kongko. ²⁸Nibarita' koyna komoyo a lakwanan katamoyna bale' sumubli' akon lamang. No kawa'nan rako, rumiriket kamo bana' ta mako akoyna konan Ama ko a sya ket mas ata'gay ya dyan si'ko. ²⁹Man'ibarita' koynayti sawanin komoyo ba'yo et nin mangyadi', ta pigaw nin no sayti ket nangyadi' ana li' ket, mamper kamo sa nibarita' ko.

³⁰Kai koyna nin maiyanro et a pakiirgo ko komoyo ta manrumate' yayna si Satanas a syay mampag'uray konran tutawodti sa mundo. Kasa nin kapangyadian na kongko. ³¹Wanin man, man'aburuyan koyti nin mangyadi' ta pigaw nin sarba ran tawo ket matandaan ra a kawa'nan koya a Ama ko, kanya' nin man-gaw'en kon maong nga'min a man'igan-gan na kongko.

Sigi, pari kamoyna ta mako atamoyna."

Iyalimbawa' sa Mula nin Ubas a Pakikalamo' na kontamo ni Jesus

15 ¹"Si'ko a pa'sar peteg nin puon nin ubas^h, tan si Ama ko a mangngalila'. ²Mampukanen nasara a sarba ra nin pa'sar sanga nin kai man-gumunga, ket manrurusan nasara anamaet a pa'sar sanga nin man-gumunga ta pigaw nin mas gumunga sara et. ³Ket si'kamo a susanga nin narurusan ana mangibwat sa niyakay-akay ko komoyo nin nipasrep moyo sa kukanakman moyo. ⁴Ituluy-tuloy moyo a naipasaya kongko ta pigaw nin ituluy-tuloy ko anamaet a naipasaya komoyo. Si sayay sanga, kai ya gapo nin gumunga no naisyay ya konan puon. Wanin anamaet, si'kamo, kai kamo nin magkamain nin pa'sar bunga para konan Dios no kai moyo nin ituluy-tuloy a naipasaya kongko."

^s 14:26 mangilalaman kongko ta pigaw nin tulungan - O: mangisa'le', mangantabay tan mangliwaliwa. ^h 15:1 Sa U'nan Tistaminto, si puon nin ubas ket kasabyan nin saray Israelita a isimbulu na. Wanin man, kurang a pa'sar bunga ra (Kanta 80:8-16;Isaias 5:1-7; 27:2-5; Jeremias 2:21; 12:10-13; Ezekiel 15:1-8; 17:1-21; 19:10-14;Oseas 10:1-2; Mateo 21:33-41). Iti sa Juan 15, si Jesus a man'ibarita' nin peteg nin puon nin ubas.

⁵Wana anamanaet nin inuman ni Jesus, “Si'ko a pa'sar puon nin ubas ket si'kamo a pa'sar susanga. Si si'numan a tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko ta pigaw nin iti ako anamaet kona, siin nin tawo ket abaw a pa'sar bunga na para konan Dios, bana' ta si sayay tawo, kasa nin mababa' na nin gaw'en no kasa ako kona. ⁶Ket si si'numan anamaet a kai nin tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko, kapada na a sanga nin napukan nin nitampal. Ket no nakri' anayti li' nin susanga, dinepen tan puuran. ⁷Bale' no tumuluy-tuloy kamo nin naipasaya kongko tan ipasrep moyo sa kukanakman moyo a man'ibarita' ko ta pigaw nin tumulok kamo sa sayti, animan a dawaten moyo ket maibi komoyo. ⁸Mapagalangan ya a Ama ko no abaw a bunga moyo para kona, tan sayti ket mangipa'kit a tumutumbok katamo.

⁹Inado' katamo kapada nin pangangado' na nin Ama ko kongko. Ituluy-tuloy moyoy miikap sa pangangado' ko komoyo. ¹⁰No tumulok kamo sa gugan-gan ko, miikap kamo sa ado' ko; a bilang anaod sa katutulok ko sa gugan-gan nan Ama ko, tan mampiikap ako sa ado' na. ¹¹Nibarita' koyti komoyo ta pigaw nin mairama' kamo sa ririket ko tan malipos kamon ririket moyo.

¹²Igan-gan koyti komoyo: Aduen moyo a saya tan saya kapada nin pangangado' ko komoyo.

¹³Si sangkaalakyen nin pangangado' a maipa'kit nan sayay tawo ket, si mati ya ta pigaw nin mabyay saray uamigo na. ¹⁴Anaod, uamigo katamo no tumulok kamo sa gugan-gan ko. ¹⁵Ambo' ana nin aripen a pangngikwinta ko komoyo no kai edet, uamigo, bana' ta si sayay aripen ket kai na nin tanda' a iti sa kaisipan nan amo na. Bale' si'kamo, nipatandaan koyna nga'min komoyo a narng'e' ko konan Ama ko. ¹⁶Ambo' nin si'kamo a namili' kongko, no kai edet, si'ko a namili' tan nanudo' komoyo. Ginwa' ko in ta pigaw nin mako kamo nin magkamain kamo nin bunga para kongko, a sain nin pa'sar bunga moyo ket magnayon anggan-angga, tan ta pigaw nin animan a dawaten moyo konan Ama ko bana' ta mangingilalaman kamo kongko, ket maibi komoyo.

¹⁷Man'ibibilin ko komoyo maipa'ka' sa sayti a anaod ket, aduen moyo a saya tan saya.”

Duksa-duksaen saraynaod li' a Tumutumbok na ni Jesus

¹⁸“Andi' kamo nin maka'ngap no guraen rakamon tutawodti sa mundo. Panemtemen moyo tana a nu'na rakoyna nin ginura' dyan si'kamo. ¹⁹No say pigagawa' moyo kumon ket minumundo a kapada nin pigagawa' ra, kalalamo' rakamo kumon nin inado' ra. Bale' anaod, kalalamo' katamo ta pinili' katamo ta pigaw nin maiduma kamo konran raruman tawodti sa mundo, ket siin a rason a guraen rakamo. ²⁰Panemtemen moyaytaw si

naibarita' koyna komoyo a si sayay aripen, kai ya nin mas ata'gay dyan si amo na. No dinuksa-duksa' rako, duksa-duksaen rakamo anamaet. No tinmulok sara kumon sa nibari-barita' ko, tumulok sara anamaet sa ibari-barita' moyo. ²¹Bale' bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ra a sarban sain komoyo. Wanin ta kai raya nin katanda' a si namaki' kongko. ²²No kai ako kumon nin nakodti nin niparate' konra a no ani a nangibwat konan Dios, ambo' ra kumon nin kasalanan a kai rayti nin akuen. Anaod sawanin, kasayna nin maibada' ra sa pagkakasalanan ra. ²³Si mampangura' kongko ket man-guraen naya anamaet a Ama ko. ²⁴Ambo' ra et kumon nin kasalanan no kai ko nin nipa'kit konra a makapaka'ngap nin nunangyadi' a kasa et gapo nin raruma nin nakapangwa'. Wanin man, abirno nin na'kit ra a ginwa-ginwa' ko, man-guraen rako et a lamang tan si Ama ko. ²⁵Bale' mampangyadi' ti anaod nin pakatukid sa wana sa Masanton Kasuratan a, 'Guraen rako nin kasan puon tan pwit.'ⁱ

²⁶Sawanin, mangipatutuo ya li' nin maipa'ka' kongko a Ispirito nin ibat konan Ama ko. Ibaki' koya komoyo nin mako ya tumulong komoyo. Si pangibwatan na ket si Dios ket mangyakay yan katutu'wan maipa'ka' kona. ²⁷Si'kamo anamaet, patutu'wan moyo li' a maipa'ka' kongko, bana' ta nikipalano' kamoyna kongko nangibwat et sin tarana'.

16 ¹Nibarita' koyna in komoyo ta pigaw nin kai kamo li' nin mabigra' ket gurutan moyoy pammemper moyo kongko. ²O', galten rakamoyna li' sa pidudupong tan pangrarayo ra konan Dios nin saray kapada moyon Judio. Saya et, marate' li' a awro a main nin mangmati komoyo nin ipa'ka' ra a pagsisirbi rayti konan Dios. ³Gaw'en ra in bana' ta kai raya nin katanda' a Ama ko tan si'ko. ⁴Ket, man'ipau-pau'na koyna in komoyo ta pigaw nin no mampangyadi' ana li' ket mapanemtem moyon naibarita' koynayti intaw komoyo."

Ibaki' naya li' ni Jesus a Ispirito nan Dios konran Tumutumbok na

"Kai ko nin nibarita' in komoyo sin tarana' et bana' ta kalamo' rako et, ⁵bale' sawanin, man'ibarita' koyna bana' ta sumubli' akoyna kona nin si namaki' kongko. Ket kasa tana para gapo komoyo nin manepet no adti a keen ko? ⁶Wanin anaod bana' ta sa narng'e' moyon nibarita' ko ket mabereng kamo. ⁷Bale' say katutu'wan, para sa kaabigan moyo a lumakwan ako. Wanin ta no kai ako nin lumakwan, kai ya anamaet nin makodti komoyo a Ispirito na nin Dios. Bale' no lumakwan ako, ibaki' koyadti li' nin tumulong komoyo. ⁸Saytaw no iti yayna li', patutu'wan na konran abaw nin tutawo a abas a pakatanda' ra maipa'ka' sa kasalanan, maipa'ka' sa no ani a mapteg sa adapan nan Dios tan maipa'ka' sa

ⁱ 15:25 Kanta 35:19; 69:4

paninintinsya na nin Dios. ⁹Patutu'wan na konra a maipa'ka' sa kasalanan ta kai sara nin mampagmatalek kongko ket kasalanan ra in. ¹⁰Patutu'wan na et konra a maipa'ka' sa no ani a mapteg sa adapan nan Dios ta mako akoyna konan Dios a syay Ama ko, ket kai moyoyna li' nin ma'kit a kinamapteg ko. ¹¹Patutu'wan na et anamaet konra a maipa'ka' sa paninintinsya nan Dios konra ta si Satanas a syay mampag'uray konran tutawodti sa mundo, sinintinsyawan nayaynan dusawen.

¹²Abaw et a ibarita' ko komoyo nin kai ko et nin maibarita' sawanin bana' ta kai moyo et nin maabot nin tarusan. ¹³Bale' no iti yayna li' a Ispirito nin mangyakay nin katutu'wan, ipatyo' na li' a kaisipan moyo nin matandaan moyo a sarban katutu'wan. Wanin ta, ambo' li' nin mangibwat kona nin diri a ibarita' na, no kai edet, ipatandaan na a marng'e' na mangibwat konan Dios. Ket, pati say mangyadi' sa adapen, ipatandaan na et komoyo. ¹⁴Pagalangan nako li' bana' ta say no ani a iti kongko ket saytaw a ipatandaan na komoyo. ¹⁵Wangko a no ani a iti kongko ket sayti a ipatandaan nan Ispirito nan Dios komoyo bana' ta, say sarban iti konan Ama ko, ket saytaw anamaet a lamang a iti kongko.

¹⁶O', sa ambo' ana nin ma'teng ket kai rakoyna nin ma'kit, bale' sa ambo' li' a lamang nin ma'teng, ket ma'kit rako anamanaet."

Say Ilalakwan na ni Jesus, Mag'in Pangibwatan li' nin Ririket

¹⁷Sin wanin a wana ni Jesus, saray raruma konran tumutumbok na wanra sa saya tan saya, "Ani kadi' a rabay na nin irgwen? Wana sa ambo' ana nin ma'teng ket kai tamoyayna kano nin ma'kit; mi'sa wana sa ambo' li' bale' anamaet nin ma'teng ket, ma'kit tamoya anamana kano, tan wana et ket mako ya kano konan Ama na. ¹⁸Siin si wana nin sa ambo' ana nin ma'teng, ani a rabay na nin irgwen? Kai tamo nin mataros."

¹⁹Tanda' na ni Jesus a rabay ray manepet kona kanya' nin wanayna konra, "Ambo' para a mampitepetan kamo sa saya tan saya maipa'ka' sa wangko a sa ambo' ana nin ma'teng ket kai rakoyna li' nin ma'kit, bale' sa ambo' li' a lamang nin ma'teng ket ma'kit rako anamana? ²⁰Isipen moyoyti nin maong: Umakis tan gumereng kamo li'; saray kai bale' nin tumumbok kongko, ket rumiriket sara. Gumereng kamo anaod, bale' say kabereangan moyo, masilyan li' nin ririket. ²¹Say kapada ket say masakit a pangingirangep nan idap nin sayay mangabing. Bale' kayadi' nayna li' nin mangabing, malingwanan nayna a idap na bana' ta pinasya ana li' nin ririket na bana' ta naiyabing yayna a anak na. ²²Kapada nin siin a kapapa'sar moyo bana' ta sawanin ket mabereng kamo. Bale' marate' li' a awro a makapiki'kit atamo anamana, ket maririket kamo li'. Ket sa sain nin ririket moyo, kasa li' gapo nin makapanglat.

²³No saytaw li' nin panaon, kasaynan matkap moyo nin itepet kongko. Isipen moyoyti nin maong: Animan a dawaten moyo konan Ama ko, ibi

na komoyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko. ²⁴Anggan sa sayti nin udas, kasa et gapo nin dinawat moyo kona a naipatukdo' sa pag'in moyon mangingilalaman kongko. Sawanin bale', kidawat kamo ket mabyan kamo ta pigaw nin makusto a ririket moyo.

²⁵Man'ibari-barita' koyti nin bubagay a mampangusar ako nin ararem a pananarita'. Bale' sa adapen nin panaon, kai akoyna nin mangusar nin ararem a pananarita', no kai edet, ibarita' koyna komoyo nin diritsawan a maipa'ka' konan Ama ko. ²⁶No saytaw li' nin panaon, syayna li' a kidawatan moyo bana' ta si'kamo ket mangingilalaman kamo kongko. Kai ko nin man'ibarita' a si'ko a kidawat kona para komoyo ²⁷bana' ta si Dios nin Ama ket inado' nakamo nin diri. Inado' nakamo bana' ta inado' rako tan mamper kamo a nangibwat ako kona. ²⁸Si Ama ko a ibwatan ko nin nakodti sa mundo, tan sya li' lamang a sublian ko ta lumakwan akoynadti sa mundo.”

²⁹Sin narnge' ra in nin tumutumbok na nin wana, wanra kona, “Sawanin ket mapala-palaway anay man'ibarita' moyo bana' ta diritsawan anay pag'iirgo moyo a kai kamoyna nin mampangusar nin ararem a pananarita'. ³⁰Sawanin anaod, tanda' mi anan peteg a tanda' moyo a sarba. Pati say tutepet a iti sa kanakman nin tawo, kai ana nin matkap nin ibalikas komoyo ta tanda' moyoyna. Kanya' nin mamper kami a nangibwat kamo konan Dios.”

³¹Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Peteg para nin mamper kamoyna? ³²Ket narate' ana anaod a panaon a si'kamo ket misisyak kamo a magsiugot kamoyna sa pammali moyo ket lakwanan rakoyna nin bukud-bukod. Wanin man, ambo' kon talagan bukud-bukod ta kalamo' koyay Ama ko. ³³Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin matinek a kaisipan moyo mangibwat sa nikaipasaya moyo kongko. Peteg a mapadya'dya' kamodti sa mundo. Wanin man, pakagsen kamo bana' ta nadaeg koyna a kukapangyadian iti sa mundo.”

Si Dasal nan Pangulon Padi' tamo

17 ¹Nibarita' na in ni Jesus. Ket mayadi', tinmangar ya sa langit tan wana, “Ama ko, narate' ana a panaon nin pangiringangep ko. Ipadar moy kinasi'no ko nin Anak mo ta pigaw nin maipadar ko anamaet a kinasi'no mo nin Ama ko. ²Gaw'en mo in ta pigaw nin ibi koy anggan-angga nin byay a iti komo konran sarba ran nipudir mo kongko, ta nibi mo kongko a pakayadi' konran sarban tutawo. ³Ket siti e a pipa'kaan nin anggan-angga nin byay a iti komo: Si katanda' raka a si'ka tamo' a peteg nin Dios tan katanda' rako nin si nibaki' mo a si Jesu-Cristo. ⁴Nipadar koynay kinasi'no modti sa mundo ta nagwa' koyna a nipagwa' mo kongko. ⁵Ket sawanin, Ama ko, isubli' nako anadsen komo, sa kata'gayan nin pa'sar nin pikalamo' ta sin ba'yo ya et nin pinarsa a mundo.

⁶Saraytin tawo a nipudir mosara kongko, nipadar ko konra no si'no kan peteg. Minumundo a kabibiyay ran gindat bale' ikon mosara tan nipudir mosara kongko. Ket tinmulok saran liso sa nibarita' mo. ⁷Sawanin tanda' rayna a si'kay ibwatan nin sarban ginwa' tan nibarita' ko. ⁸Anaod, inako' ra nga'min a nibarita' ko konra nin nibarita' mo kongko, tan sigurado saran si'ka a ibwatan ko tan namper saran maong nin si'ka a namaki' kongko.

⁹Sarain a man'idasalan ko ta tutawo mosara. Ambo' nin saray kai nin tumumbok kongko a man'idasalan ko no kai edet, saray tutawo mo nin nipudir mo kongko. ¹⁰O' anaod, sarba nin ikon ko ket ikon mo, tan sarba nin ikon mo ket ikon ko anamaet. Ket sarayti, man'ipadar ray kinasi'no ko. ¹¹Kai ako nin magpirmi konan sitin mundo no kai edet, sumubli' akoyna komo. Sara bale', mabati' saradti. Ket, masantos a Ama ko, alilaen mosara pa nin makapagkabyay sara sigon sa kinasi'no mo a nitalek mo kongko' ta pigaw nin mipapasaya sara kapada a napasaya ata. ¹²Leleg a iti ako konra, inalila' kosara nin magkabyay sara sigon sa kinasi'no mo a nitalek mo kongko. Nisakit kosara ket peteg a kasa gapo nin naisyay kongko no kai kal-la tamo' sitaw si naiketeg ana nin madusa sa impyirno. Wanin a nangyadi' ta pigaw nin say naisurat ket matukid.

¹³Ket anaod, sumubli' akoyna li' komo, bale' iti ako et konan sitin mundo. Kanya' nin man'idasal koyti sawanin ta pigaw nin matawayan raynamaet nin peteg a ririket nin iti kongkon diri. ¹⁴Nipadar ko konra a say rabay mon ipatandaan, ket nag'in gura' rasara anamaet nin saray kai nin tumumbok kongko. Wanin ta kapada kosaran naiduma konran raruman tawo nin say kaisipan ra ket iti tamo' sa mundo. ¹⁵Wanin man, kai ko nin dawaten a galten mosaradti sa mundo no kai edet, a idipinsa mosara konan si sya a Kadukaan. ¹⁶Ambo' saran iti sa sakop nadti sa mundo no kai kapada kosara. ¹⁷Ket, italaga mosaran para komo nin pakaipadaran nin say katutu'wan maipa'ka' komo. Say sarita' a mangibwat komo, ket sayti a katutu'wan maipa'ka' komo. ¹⁸Ibaki' kosara konran kapada ran tutawodti sa mundo nin kapada nin nipamaki' mo kongkodti ¹⁹tan italaga koy kadiryan ko para konra ta pigaw nin peteg a maitalaga saran ikon mo.

²⁰Ambo' nin sara tamo' a man'idasalan ko no kai edet, pati saray magmatalek li' kongko mangibwat sa ipata-patandaan ra maipa'ka' kongko. ²¹Ama ko, sapa kumon ta mipapasaya sara kapada a nipasaya ata. Sapa anamaet kumon a naipasaya sara kontamo kapada a si'ka ket naipasaya ka kongko tan si'ko ket naipasaya ako komo, ta pigaw nin saray tutawo ket mamper sara a si'ka a namaki' kongko. ²²Say nipaipadar

---

j 17:11-12 *alilaen mosara pa...a nitalek mo kongko - O: isakit mosaran tumuloy saran tutuon mangingilalaman komo a bilang sa nipangibaki' mo kongko.* Wanin anamaet sa birsikulo 12.

mon kata'gayan nin kinasi'no mo kongko ket sain a ipadar ko anamaet konra ta pigaw nin mipapasaya sara kapada a napasaya ata. ²³Naipasaya ako konra tan naipasaya ka kongko ta pigaw nin peteg saran mipapasaya. Ket no wanin, matandaan ran lawas nin tutawo a si'ka a namaki' kongko tan say pangangawa'nan mo konra, ket kapada nin pangangawa'nan mo kongko.

²⁴Ama ko, rabay ko et a saray tutawo nin nipudir mo kongko ket kalamo' kosaran pirmi ta pigaw nin kirama' sara sa kagalangan ko. Siti a kagalangan nin nibi mo kongko bana' ta kawa'nan nakoyna ba'yo ya et nin pinarsa a mundo.

²⁵Mapteg a Ama ko, saray ka'bawan nin tutawo ket kai raka nin katanda'. Si'ko bale', katanda' kata; tan sarayti saray tumutumbok ko, tanda' ra a si'ka a namaki' kongko. ²⁶Ket nipatandaan ko konra no si'no ka, tan man'ituluy-tuloy koyti nin man-gaw'en ta pigaw nin kawa'nanen ra a sarba kapada nin pangangawa'nan mo kongko tan ta pigaw nin miikap ako konra.”

Dakpen raya si Jesus nin Pupangulo

Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53

18 ¹Sin nayadi' nayna nin nidasal in ni Jesus, nibwat sara nin saray labinsayay tumutumbok na tan nako saradtaw sa rubari' nan sapa' nin Kidron. Ket linmuob sara konan sayay pukok itaw a namulawan nin kukayo.

²Si Judas a syay magtraidor kona ni Jesus, tanda' nayayti nin lugar bana' ta pirmi yan makodtaw si Jesus tan saray tumutumbok na. ³Kanya' nin itaw nasara nin ni'ras a grupo nin sundalo^k tan gwardya sa Timplo nin nibaki' ran saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo. Nagsiawit sara nin tyo' ra tan di-arms sara.

⁴Tanda' na nga'min ni Jesus a mangyadi' kona kanya' nin sinna' nasarayna tan tinepet na, “Si'no a mantikapen moyo?”

⁵“Si Jesus a taga Nazaret,” ni'bat ra.

“Si'ko yan diri,” wana. Naka'deng yadtaw nin kalamo' ra sin sain si Judas a nagtraidor kona ni Jesus. ⁶Sin nibarita' na ni Jesus a sya anaod, inmanunor sara ket natumba sara.

⁷Ket tinepet na anamanaet ni Jesus, “Si'no ket a mantikapen moyo?”

“Si Jesus a taga Nazaret,” wanra.

⁸“Nibarita' koyna anaod komoyo a si'ko yan diri,” wana ni Jesus. “No wanin a si'ko a mantikapen moyo, aburuyan moyo saran mako anayti saray kalalamo' ko.” ⁹Sa wanin ket matukid yaytaw si wana konan Ama

---

^k **18:3** *grupo nin sundalo'* - Si sarita' nin Griego a inusar iti, say kasabyan nin katarusan na ket 200-600 a sundalo'.

na, “Ni saya tamo', kasa gapo nin maisyay kongko konran saray nipudir mo kongko.”

¹⁰Ket si Pedro, tampor nayan inuyos a beneng na tan tinaga' nayay sayay katulong nan Sangkata'gayan nin Padi'. Ket naglat yan nataga' a wanan nin tutulyan nan katulong a say ngaran na ket Malco. ¹¹Wana ni Jesus kona ni Pedro, “Ikaluban mayna in si beneng mo! Sa wamo para ket ambo' akon disidido nin mangirangep nin dya'dya' a ipairangep nan Ama ko kongko?”

¹²Konan siin, saray sundalo' nin taga Roma a nipangulo nan kapitan ra tan saray gwardya nin Judio sa Timplo, dinakep raya si Jesus ket binaror ray gamet na. ¹³Nu'na raya nin niyadap kona ni Anas' nin katyangan na ni Caifas. Si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon. ¹⁴Sya anamaet a namarita' intaw konran Judio a wanan maong ana konan sayay tawo a mati ta pigaw nin maisalba saray ka'bawan.^m

Say U'nan Nipangibudi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57

¹⁵Si Simon Pedro tan si saya et nin tumutumbok na ni Jesus, tinmumbok sara. Siti nin saya et nin tumutumbok, katanda' nayan Sangkata'gayan nin Padi', kanya' nin inaburuyan ya nin sumrep nin kalamo' na ni Jesus sa luob nin pukok nan bali nan padi', ¹⁶bale' si Pedro, nabati' yadtaw sa rikor nan purta nin pukok. Sin wanin, sitaw si tumutumbok a katanda' nan Sangkata'gayan nin Padi', linmiwa' ya tan kina' naya nin kinairgo yaytaw si balasang a mampamantay sa purta. Ket inmaburoy ya nin paluuben ya si Pedro. ¹⁷Sin manlumuob ya si Pedro, wana nin balasang kona, “Sa wangko saya ka anamaet nin tumutumbok nan siin a tawo.”

Ket, “Kai,” ni'bat na ni Pedro.

¹⁸Maray'ep sin sain, kanya' nin saray aripen tan saray gwardya ket namabaya saran uring nin pairangrangan ra. Ket, nikilawok yan pinairangrang si Pedro konra.

Usisaen naya nin Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71

¹⁹Sawanin, tinepetan naya nin si gindat a Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus maipa'ka' konra nin tumutumbok na tan say akay na. ²⁰Inumbat ya si Jesus, “Adap-adapan akon nag'irgo sa pangrengel' ran abaw a tutawo; nangyakay-akay ako sa susinaguga tan itaw sa sakop nan Timplo, nin sayti a lugar nin pididinepan ran sarban

¹ 18:13 Siti si Anas, syay Sangkata'gayan nin Padi' ba'yo si Caifas, bale' ginlat raya nin saray Romano. Wanin man, alaki et a pakayadi' na konran Judio. ^m 18:14 Juan 11:50

Judio. Kasa gapo nin nibarita' ko nin budian. ²¹Ambale' nin si'koy usisaen moyo? Saray matkap moyo nin usisaen ket saray nakarng'e' kongko ta tanda' ra no ani a nibari-barita' ko."

²²Sin wanin a ubat na ni Jesus, rinampa' naya nin saya konran gwardya nin itaw, a wana nin siti, "Ambale' a ubatan man wanin a Sangkata'gayan nin Padi'?"

²³Inumbat ya si Jesus a wana, "No main nin ni'bat ko nin abas, ibarita' mo ta pigaw nin matandaan. Bale' no kasa anamaet, ambale' a rinampa' nako?"

²⁴Ket say sinmunor, nipaiyater naya ni Anas si Jesus nin nabaror et a gamet na, kona ni Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi'.

Nibudi' naya anamanaet ni Pedro si Jesus

Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62

²⁵Si Pedro anamaet, itaw ya et nin nikilawok nin mampairangrang, ket wanran itaw kona, "Sa wami saya ka anamaet nin tumutumbok nan siin a tawo."

"Kai pa!" ni'bat na ni Pedro.

²⁶Sin sain, main nin aripen nadtaw nin Sangkata'gayan nin Padi' a siti ket kanayon nayan sitaw si naglatan nin tutulyan a tinaga' na ni Pedro. Wana kona ni Pedro, "Ambo' para a saya ka konran na'kit kon kalalamo' nadtaw sa pukok nin kukayo?"

²⁷Bale' nibudi' na anamana in ni Pedro. Bigra' a main nin tinmarang'ok nin manok.

Ipagamet raya nin Pupangulo si Jesus kona ni Pilato

Mateo 27:1-2,11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5,13-25

²⁸Mayadi' ya nin nausisa' si Jesus itaw sa bali na ni Caifas, buklas ana. Ket saray pupangulo ran Judio, ni'ras raya sa palasyo na ni Gubirnadador Pilato a mantawagen nin Pretorio. Kai sara nin sinumrep a Judio sa palasyo nan gubirnadador ta pigaw nin kai sara nin maikwintan nikasama'ⁿ ket kai sara maawaan nin mangisilibran Pistan Nipanglabas. ²⁹Konan siin, linmiwa' ya si Pilato tan nitepet na konra, "Ani a riklamo moyo kuntra konan sitin tawo?"

³⁰Ket ni'bat ra, "No kasa nin ginwa-ginwa' nan duka' nin siti, kai miya kumon nin ni'ras iti komo."

³¹Konan siin wana ni Pilato, "Si'kamoynay makauray. Si'kamoynay manintinsya kona sigon sa Gugan-gan moyo."

ⁿ 18:28 Sa Gugan-gan ran Judio, no sumrep sara sa bali nin ambo' nin Judio ket, ikwinta saran nikasama'.

Ket ni'bat ra, “Si'kami bale' nin Judio ket kasa nin pakayadi' mi nin manusan patiti.” ³²Wanin a nangyadi' ta pigaw nin saytaw say nibarita' na ni Jesus maipa'ka' sa klasin pangmamati^o kona, ket matukid.

³³Sin sain, linmuob yayna sa palasyo na si Pilato, mi'sa naya nin nipakayaban si Jesus. Tinepet na kona, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”

³⁴Inumbat ya si Jesus, “Nitepet mo in para mangibwat sa nakem mo nin bukod o mangibwat sa darom nin raruma?”

³⁵Ket ni'bat na ni Pilato, “Ya, ambale! Saya ako para nin Judio? Saran diri a kapada mo nin Judio tan saray pupangulo ran pupadi' moyo a nangipagamet komodti kongko. Ani ket a ginwa' mo?”

³⁶Inumbat ya si Jesus a wana, “Say pag'aadi' ko, ambo' nin kapada konran saray mag'uray iti sa mundo ta no saya ako kumon nin adi' iti sa mundo, saray tutawo ko, nikilaban sara kumon ta pigaw nin kai ako nin naipagamet konran mumag'uray nin Judio. Bale' anaod, say pag'aadi' ko ket ambo' nin iti konan sitin sakop.”

³⁷Sin sain, wana ni Pilato, “No wanin edet, saya ka nin adi!”

Inumbat ya si Jesus, “Si'kamo a mampamarita' a saya akon adi'. Say gagara ko nin nakodti sa luta' nin nipaiyanak ket ta pigaw nin ipatandaan koy katutu'wan. Ket si si'numan nin mamaalaga sa katutu'wan, akuen na a man'ibari-barita' ko.”

³⁸Ket konan siin, nitepet na ni Pilato, “Ani wadi' a katutu'wan?”

Kayadi' na nin inirgo in, linmiwa' ya anamana si Pilato tan wana konran Judio, “Kasan ma'kit ko nin kasalanan na. ³⁹Bale' main nin ugali' moyo a mangibulos ako nin sayay priso tepe' nin Pistan Nipanglabas. Rabay moyo para nin bulusan koyayti si Adi' moyon Judio?”

⁴⁰Ket, “Kai, ambo' ya in!” wanra nin niburyaw. “Si Barrabas a rabay mi!” Siti si Barrabas ket saya ya nin tulisan.

19 ¹Mayadi' in, nipakalap naya ni Pilato si Jesus tan nipasanet-sanet naya. ²Kaaram, saray sundalo', namalukay saran madiwin wakay a kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni Jesus. Kaaram, sinulutan rayan kapa nin kulor ubi. ³Mi'sa, nibabale' sara nin inmarak kona a wanra, “Viva Adi' ran Judio!” Ba'yo raya nin rinampa-rampa’.

⁴Linmiwa' ya anamanaet si Pilato tan wana konra nin Judio, “Mangrenge' kamo! Iyadap koyadti komoyo ta pigaw nin matandaan moyo a kasa nin ma'kit kon nepeg nin panintinsyawan ko kona.”

⁵Ket linmiwa' ya anaod si Jesus, a main nin kuruna na nin didiwi tan nakasulot yan kapa nin kulor ubi. Wana ni Pilato, “Sya ey tawo!”

^o 18:32 Mabasa a nibarita' na ni Jesus sa Juan 3:14; 8:28; 12:32. Sin saytin panaon, kai ra aburuyan nin Romano a manintinsya saran patiti a Judio. Saray Judio, kudasen rayaynan kudasen nin bato a nasintinsyawan anggan mati ya, bale' saray Romano, ipasak rayay nasintinsyawan sa kudos.

⁶Ket ka'kit ran pupangulo ran pupadi' tan saray gwardya sa Timplo kona ni Jesus, niburyaw ra, “Ipaipasak ma in sa kudos! Ipasak ma!”

Bale' wana ni Pilato, “Kalapen moya edet, tan si'kamo a mangipasak kona sa kudos ta si'ko, kasa nin ma'kit ko nin kasalanan na.”

⁷Ket inumbat saray Judio, “Sigon sa Gugan-gan mi, manepag ya nin patyen bana' ta man'ibari-barita' na a sya kano a Anak na nin Dios.”

⁸Sin narnge' nayti ni Pilato, mas lalo yayna nin mali'mo, ⁹ket linmuob ya anamanaet sa bali na tan tinepet na kona ni Jesus, “Ambale'? Adti ka nin taga?” Bale' kai ya nin inumbat si Jesus. ¹⁰Edet, wana ni Pilato kona, “Ambale' a andi' ka nin umbat? Kai mo para nin tanda' a main nin pakayadi' ko nin ibulos kata o ipaipasak kata sa kudos?”

¹¹Konan siin inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Kasa kumon nin pakayadi' mo kongko no kai na nin nibi nin Dios komo. Kanya' nin mas mabyat a kasalanan nan si nangipagamet^p kongko komo dyan sa kasalanan mo.”

¹²Sin narnge' nayti ni Pilato, ginwa' nay magwa' na nin maibulos naya si Jesus. Bale', saray Judio, nituluy-tuloy ra nin niburya-buryaw, “No bulusan ma in nin tawo, say rabay nin irgwen ket ambo' naka nin amigo nin Impirador^q ta si saya nin mangibarita' a saya ya nin adi', ket mangkuntrawen nayay Impirador!”

¹³Sin narnge' na in ni Pilato nin man'iburya-buryaw ra, nipailiwa' naya anamana si Jesus, mi'sa ya nin tinmekre' sa lugar nin paninintinsyawan itaw sa parti nin mantawagen nin Simintadon Tutukduan, a sa sarita' nin Hebreo ket *Gabata* a tawag.

¹⁴Awro yayti nin Pananadya' sa Pista nin Nipanglabas. Sin sain, dandani alas dose ana nin ugtiawro.

Ket wana ni Pilato konra nin Judio, “Sya e a Adi' moyo!”

¹⁵Bale' niburya-buryaw ra, “Patyen ma! Patyen ma! Ipasak ma sa kudos!”

Ket wana ni Pilato, “Rabay moyo nin ipasak koya sa kudos a Adi' moyo?”

Konan siin, ni'bat ran saray pupangulo ran pupadi', “Si Impirador tamol a adi' mi! Kasayna nin raruma!”

¹⁶Sin wanin, nipagamet naya ni Pilato konra si Jesus nin ika' raya nin ipasak sa kudos.

Naita'gay ya si Jesus sa Patiti na

Mateo 27:32-61; Marcos 15:21-46; Lucas 23:26-56

Ket saray sundalo', ¹⁷nipabalatay raya kona ni Jesus a kudos na tan nika' rayadtaw sa lugar a mantawagen nin Lugar nin But'ol Ulo. Say

---

P 19:11 Si man'irgwen nadtì ni Jesus ket magwa' a si Caifas. **q 19:12** Si Impirador Tiberio itaw sa Roma, sya a nanudo' kona ni Pilato nin gubernador sa Judea ket main anamaet nin pakayadi' na nin galten naya.

tawag kona sa sarita' ran Judio ket *Golgota*. ¹⁸Itaw, nipasak raya sa kudos si Jesus, karngan ran rwa ra et nin tawo, saya iti sa wanan na tan saya sa wiri. ¹⁹Ket main yayatw sa nipaisurat na ni Pilato nin nipasak radaw sa kudos na ni Jesus. Siti a wana:

SITI SI JESUS A TAGA NAZARET, SI ADI' RAN JUDIO.

²⁰Ket abaw saray Judio nin nakabasa konan siti bana' ta naisurat yayti sa sarita' nin Hebreo, Latin tan Griego, tan si lugar nin nangipasakan ra sa kudos kona ni Jesus ket adani ya tamo' sa syudad nin Jerusalem.

²¹Sin wanin, nako saray pupangulo ran pupadi' ran Judio kona ni Pilato tan wanra, “Ambo' kumon nin ‘Adi' ran Judio’ a nisurat mo no kai edet, ‘Wana nin sitin tawo, syay adi' ran Judio.’”

²²Bale' ni'bat na ni Pilato, “Say naisurat ko, naisurat koyna.”

²³Saray sundalo' anamaet, sin nayadi' rayayna nin nipasak si Jesus, pini'pat ran nitaw'a-taw'an a seket na, bale' kai konan bata na. Wanin ta si bata na, kasa nin pidaraitan na bana' ta inabel yan diri-diritso.

²⁴Kanya' nin wanran sundalo', “Andi' tamoyayti nin bisang-bisangen. Say mabista, mibunutan atamo no si'no a pikaan na.” Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid taw say mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,

“Nitataw'an ray seket ko. Ket si bata ko,
nibubunutan raya.”^r

Wanin anaod a ginwa' ra nin sundalo'.

²⁵Itaw sa dani nan kudos na ni Jesus ket naka'deng ya si nanay na, si busat nan babayi ni nanay na, si Maria nin asawa na ni Cleopas tan si Maria nin taga Magdala. ²⁶Sin nadungdungan naya ni Jesus si nanay na tan si kawa'n nan maong nin tumutumbok na nin naka'deng anamaet itaw, wana kona ni nanay na, “Syayna sawanin a anak mo.” ²⁷Mi'sa, wana anamaet konan tumutumbok na, “Syayna sawanin a ina mo.” Ket konan siin, sitaw si tumutumbok na, ni'ras nayayna si nanay na ni Jesus nin miikap anadtaw sa bali na.

²⁸Sin sain, sin nayadi' anayti, tanda' na ni Jesus a nagwa' nayna nga'min a matkap na nin gaw'en. Ket ta pigaw nin matukid a naisurat sa Masanton Kasuratan^s wana, “Milata' ako.”

²⁹Main itaw nin yawong nin main laman nin maalsem nin arak. Ket saray sundalo', nangipaalep'lep saradti nin ispungha, mi'sa rayayti nigalet sa parpar nin kayu-kayo nin tanaman a mantawagen nin isopo, tan niyabot rayayti sa bebey na ni Jesus ta pigaw nin sepsepen naya. ³⁰Ket sin nasepsep naynayti ni Jesus wana, “Nayadi' ana!” Kaaram, nitwek nayayna a ulo na tan niparisibi nayayna a byay na konan Dios.

³¹Kinadilapan konan siin nin awro ket syay Awron Painawa. Konra nin Judio, ambo' nin manepag a itaw et a bangkay sa kudos no rumate' a

^r 19:24 Kanta 22:18   ^s 19:28 Kanta 69:21

Awron Painawa tan naiduma yayti nin awro bana' ta naibansag a pista. Kanya' nin saray pupangulo ket nika' ra nin nibarita' kona ni Pilato a saraytaw saray sundalo' ket matkap a bari'-barien ray bisit ran saraytaw saray nipasak sa kudos ta pigaw nin mati sarayna nin madali', ket maglat anadtaw a bangkay ra. ³²Ket, nako ra anaod nin binari' nin sundalo' a bisit ran saraytaw saray rwan karngan nan nipasak sa kudos ni Jesus. ³³Sin nirate' sara bale' kona ni Jesus, kai ra nin binari' a bisit na bana' ta na'kit ra nin nati yayna. ³⁴Bale', si sayay sundalo', tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.

³⁵Sayti nin nangyadi', peteg a magwa' nin tepren bana' ta mampatutu'wan na nin naka'kit. Peteg a tanda' na a say man'ibarita' na ket tutuo, tan say gagara na nin mangibarita' ket ta pigaw nin magmatalek kamo kona anamaet ni Cristo. ³⁶Wantaw a nangyadi' ta pigaw nin matukid a naisurat sa Masanton Kasuratan a wana, "Kasa gapo ni saya nin mabari' nin but'ol na,"^t ³⁷tan sitaw et si sakalako nin nipaisurat nan Dios a wana, "Pastangen rayaytaw li' si pinika ra."^u

³⁸Sin say sarban sain ket nangyadi' ana, main nin saya a say ngaran na ket Jose, a taga ya Arimatea nin nako kona ni Pilato ta pigaw nin kidawat ya nin aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus. Siti si Jose, tumutumbok ya kona ni Jesus, bale' kai na nin man'ipa'kit bana' ta mali'mo ya konra nin pupangulo ra nin Judio. Binyan naya nin aburoy ni Pilato kanya' nin kina' naya nin kinalap a bangkay na ni Jesus. ³⁹Si Nicodemo nin nako intaw nin nikiirgo sayay yabi kona ni Jesus, nayi ya kona ni Jose. Main nin awit nan pamabanglo, a sayti ket subran 30 kilo nin pinilawok a mira tan aloe. ⁴⁰Kinalap raya anaod a bangkay na ni Jesus, mi'sa, sigon sa kaugalian ran Judio, kinwan rayan mabanglo antaran mambarkuten raya nin mabistan klasin abel nin mantawagen nin diilo.

⁴¹Itaw sa dani nin lugar a nangipasakan kona ni Jesus sa kudos ket, main nin sayay mabistan pukok a namulawan nin kukayo. Ket itaw, main nin ba'yon kalin yukib nin pannabunan a kai et gapo nin nausar. ⁴²Bana' ta dandani yayna nin tumarana' a Awron Painawa, tan sitin pannabunan ket adani yadtaw, itaw rayayna nin nitabon si Jesus.

Say Nipamatutuo a Kasa yaynadtaw si Jesus sa Nanabunan

Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12

20 ¹Ba'yo et nin kinmalaway sin buklas nin Linggo, nako saraynadtaw si Maria nin taga Magdala sa nanabunan kona ni

^t 19:36 Kanta 34:20; Exodo 12:46; Bilang 9:12 Si Cristo, pa'sar syay karniro nin patyen sa pangngisilibra nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas)

^u 19:37 Zacarias 12:10

Jesus. Sin rinmate' yadtaw, na'kit na a naglat yaynaytaw si baton nisada' konan nanabunan. ²Konan siin, nangred yan nakodtaw sa kami'nan na ni Simon Pedro tan si tumutumbok na ni Jesus nin kawa'nan na nin maong. Wana ni Maria konra, “Ginlat rayay bangkay na ni Uunuren itaw sa nanabunan ket kai mi nin tanda' no adti raya nin nika!”

³Anaod, nako sara si Pedro tan sitaw nin tumutumbok sa nanabunan. ⁴Nalayo sara nin pariho bale', nau'nawan nayan sitaw nin tumutumbok nin nirate' sa nanabunan si Pedro. ⁵Dinmukot yan sinmir'ip sa luob, ket na'kit naytaw say abel a nipamarkot kona ni Jesus bale', kai ya nin linmuob. ⁶Rinmate' ya si Pedro ket diri-diritso nan linmuob sa nanabunan. Ket na'kit nadtaw taw say abel a nipamarkot kona ni Jesus ⁷tan sitaw si abel nin nipamerber nin ulo na. Siti si nipamerber nin ulo na ket naipurok yan naberber et. ⁸Ket, sitaw si nu'nan nakarate', linmuob ya anamaet. Sin na'kit naytaw, namper yayna nin sinmubli' yan mabyay si Jesus. ⁹Wanin ta sin sain, sitaw si naisurat sa Masanton Kasuratan a wana nin matkap ya nin sumubli' nin mabyay, ket kai raya et nin natarusan.

Pinatutu'wan na ni Maria a Mabyay ya si Jesus

Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11

¹⁰Sinmunor, nagsisubli' saraynay tumutumbok sa kami'nan ra. ¹¹Si Maria Magdalena bale', itaw ya et sa liwa' nin nanabunan nin man'umakis. Sin kapresan a man'umakis ya, nakadukot yan mansumir'ip sa luob ¹²ket main nin rwa radtaw nin anghil nin nakaputi'. Nakatekre' saradtaw sa nangipadaan konan bangkay na ni Jesus, saya sa ulwan tan saya anamaet sa tuydan. ¹³Nitepet ran sarayti kona, “Madam, ambale' a man'umakis ka?”

Ket ni'bat na konra, “O' a ta ginlat rayay bangkay na nin Uunuren ko sa nanabunan kona ket kai ko nin tanda' no adti raya nin nika!”

¹⁴Nibring ya kayadi' na nin nibarita' in ket main nin na'kit nan naka'deng. Syayti si Jesus, bale' kai naya nin naalilbi'. ¹⁵Wana ni Jesus, “Madam, ambale' a man'umakis ka? Si'no a mantikapen mo?”

Ket si Maria, nipa'ka' na a si mammaga konan siin a lugar yayti kanya' nin wana kona, “Angkay, no si'kamo a nanglat konadti, ibarita' moyo pa no adti moyo nin nika' ta keen koyadtaw nin kalapen.”

¹⁶Ket, “Maria!” wana ni Jesus.

Kinmikit ya kona si Maria Magdalena a wana, “*Rabboni!*” a sarita' yayti nin Hebreo nin say katarusan na ket “Maistro”.

¹⁷Wana ni Jesus, “Andi' nako nin ga'getan ta kai ako et nin nakasubli' itaw konan Ama ko. Ana edet, apurawen mon ika' nin ipatanda' konran tumutumbok ko a kwinta ana subsat ko, a sumubli' akoyadtaw konan Ama ko nin Ama moyoyan lamang, sya a Dios ko nin Dios moyoyan lamang.”

¹⁸Ket konan siin, nako ya anaod si Maria nin taga Magdala konra nin tumutumbok tan nibarita' na konra, “Na'kit koya a Uunuren!” Ket niparate' na anaod a nibarita' na ni Jesus.

Say Pammatutuo konran Tumutumbok a Mabay ya si Jesus

Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49

¹⁹Sin yabi konan siin nin awron Linggo, tinarangkawan ray purta sa bali nin nididinepan ran tumutumbok na ni Jesus bana' ta mali'mo sara konra nin pupangulon Judio. Ket rinmate' ya si Jesus nin inumdeng yadtaw sa butlay ra. “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo,” wana konra. ²⁰Kayadi' na nin nibarita' ti, nipa'kit na konra a gamet na tan si riking na. Pinasyan ririket ran tumutumbok sin na'kit raya a Uunuren.

²¹Wana anamanaet ni Jesus, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo. Kapada a nibaki' nako nin Ama, wanin anamaet, ibaki' katamo.” ²²Kayadi' na nin nibarita' ti, pinaysepan nasaran inanawa na ni Jesus mi'sa wana, “Aken moya a Ispirito nan Dios. ²³Saray pirdunawen moyoy kukasalahan ra, napirduna sarayna anaod; saray kai moyo nin pirdunawen ket kai sara nin napirduna.”

²⁴Si Tomas a main nin purarag nin Singin a saya konran labinrwa, kasa ya bale' sin rinmate' ya si Jesus ²⁵kanya' nin wanran raruma kona, “Na'kit miya a Uunuren!”

Ket ni'bat na ni Tomas, “No kai ko nin ma'kit tan maarikap a ubot nin ibwatan nin pasak sa gamet na tan maikurbot a gamet ko sa riking na, kai ako nin mamper.”

²⁶Napalabas a masurok a sayay linggo, nididinep sara anamana a tumutumbok sa luob nin bali, ket kalamo' raya si Tomas. Natarangkawan a purta bale' sinumrep ya si Jesus ket inumdeng ya sa butlay ra. “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo,” wana konra. ²⁷Mi'sa wana kona ni Tomas, “Kiten moy gamet ko tan ikwa moy garamay mo sa ubot nin ibwatan nin pasak tan ikurbot moy gamet mo sa riking ko. Andi' kayna nin magdwadwa no kai edet, mamper kayna.”

²⁸Ket inumbat ya si Tomas tan wana kona ni Jesus, “Si'ka a Uunuren ko tan si Dios kon raywen ko!”

²⁹Wana ni Jesus kona, “Mamper kayna para bana' ta na'kit nakoyna? Makarma' tan maririket saray mamper mataman nin kai rako nin na'kit.”

Si Gagara nan sitin Libro

³⁰Abaw et a parso nin na'kit ran tumutumbok a nangwa-nangwa' ya si Jesus nin pammatutuo nin maipa'ka' kona a kai naisurat iti konan sitin libro. ³¹Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios tan ta

pagaw nin magkamain kamo nin byay yupa' sa pakikalamo' moyo kona bana' ta mantepren moyo in nin page'.

Nipa'kit yaynaet si Jesus konran Tumutumbok na

21 ¹Kayadi' nin sain, nipa'kit ya anamana si Jesus konran tumutumbok na itaw sa Taaw Galilea'. Wanti e a nangyadi':
²Sin sain, nikakalamo' sara si Simon Pedro, si Tomas a main nin purarag nin Singin, si Natanael nin taga Cana sa Galilea, saray a'nak na ni Zebedeo, tan rwa ra et nin raruman tumutumbok na ni Jesus.

³Wana ni Simon Pedro konra, “Mako ako nin manguna!”

Ket, “Mayi kami,” wanra kona. Nako sara anaod sa taaw bale' kasa gapo nin nakalap ra sin sain a yabi.

⁴Sin manlumiwa' yayna a awro, itaw yan naka'deng sa abay si Jesus, bale' kai raya nin maalilbi' nin tumutumbok. ⁵Wana ni Jesus konra, “Uamigo, main nin nakalap moyo?”

Ket, “Kasa gapo anaod,” wanra nin ni'bat.

⁶Wana konra, “Ikatkat moyay eket moyo sa bandan wanan na nin baluto ket main nin makalap moyo.” Nikatkat raya anaod a eket ra ket kai rayayna nin maarwas sa ka'bawan nin nakalap.

⁷Ket wana kona ni Pedro nin si tumutumbok a kawa'nan na ni Jesus, “Si Uunuren ya in!” Sin narngel' nayti ni Simon Pedro, niaysing ya bana' ta lus'ok yan mampagtrabaho, mi'sa ya nin linmukso sa ranom. ⁸Bale' saray raruma, inmabay saran iti sa baluto nin guruy-guroy raya a eket nin napno' nin kuna'. Ambo' sara nin adayo' nin tuloy sa abay, magsanyasot a mitro tamo' a kaadayo' ra.

⁹Sin itaw sarayna sa tangkar, main nin na'kit radhaw nin mandumtan baya ket main nin man'ibaya nin kuna' tan main nin umno ray tinapay. ¹⁰Sin sain, wana ni Jesus konra, “Mangawit kamodti nin umno ra sa sain say nakalap moyon kuna'.” ¹¹Nako ya anaod si Simon Pedro sa baluto ket nitangkar nayay eket nin napno' nin alalakin kuna', 153 sara. Bale' mataman nin pinasyan ka'bawan ra nin kuna', kai nin rinmisang a eket.

¹²“Pari ana, mamuklas atamoyna,” wana ni Jesus konra. Kasa gapo ni saya konra nin tumutumbok a nakaitpel nin nanepet no si'no ya bana' ta tanda' ra a sya si Uunuren. ¹³Kina' na nin kinalap ni Jesus a tinapay, wanin et sa kuna', mi'sa na nin nibi konra.

¹⁴Siti a ikatlon parso a nipa'kit ya si Jesus konran tumutumbok na sin sinmubli' yayna nin mabyay.

v 21:1 *Galilea* - Sa Griego: *Tiberias*. Siti a sayay ngaran na et nin Taaw Galilea.

Pagsenen na ni Jesus a Nakem na ni Pedro

¹⁵Kayadi' ra nin nangan, nitepet na ni Jesus kona ni Simon Pedro, “Simon a anak na ni Juan, mas para a pangangawa'nan mo kongko dyan sa saytin bubagay?”

“O', Uunuren, tanda' mon mampablyen kata,” ni'bat na ni Pedro.

Ket wana ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosara a pa'sar malalago' et nin karniro ko.”

¹⁶Nitepet na nin pirwa ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, main nin pangangawa'nan mo kongko?”

Ni'bat na ni Pedro, “O' Uunuren, tanda' mon mampablyen kata.”

Wana ni Jesus kona, “Edet, asikaswen mosaray pa'sar karniro ko.”

¹⁷Nitepet nan pitlo ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, si'ko para a mampablyen mo?”

Ginmereng ya si Pedro ta pinitlo na nin nitepet ni Jesus no mampablyen naya. Anaod inumbat ya si Pedro a wana, “Uunuren, tanda' mo a sarba. Tanda' mo a mampablyen kata.”

Wana anamanaet ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosaray pa'sar karniro ko. ¹⁸Isipen moyti nin maong, Simon. Sin kalagu'-laguan mo, si'kan diri a mangisulot nin barkes mo tan nako ka sa rabay mo nin keen. Bale' no masiken kayna li', ipa'nat moy takyay mo tan baruren raka tan ika' rakadtaw sa kai mo nin rabay nin keen.” ¹⁹Nibarita' nayti ni Jesus ta pigaw nin ipatandaan na no pa'no ya nin mati si Pedro nin mabyan yan pammagalang a Dios.

Kaaram, wana ni Jesus kona ni Pedro, “Tumumbok ka kongko!”

²⁰Linmingap ya si Pedro ket na'kit nayan mantumumbok taw si tumutumbok a kawa'nan na ni Jesus. Sitaw si kadani na sin pangngapon ra tan si nanepet intaw kona a wana, “Uunuren, si'no a magtraidor komo?”

²¹Sin na'kit nayayti ni Pedro, nitepet na kona ni Jesus, “Uunuren, ani anamanaet a mangyadi' konan sitin tawo ey?”

²²Ni'bat na ni Jesus, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay angga li' nin sumubli' akodti, ambale' a kapagawan mo ey? Si'ka, tumumbok ka kongko!”

²³Kanya' nin naibandu-bando konra nin tutawo na ni Jesus a kai ya nin mati ti nin tumutumbok mataman nin kai na nin nibarita' ni Jesus a wanin, no kai edet, wana, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay angga no sumubli' akoyndati, ambale' a kapagawan mo ey?”

Say Pammatutuo na nin Nanurat

²⁴Si'ko ya in nin tumutumbok. Mampatutu'wan ko a si'koy nanurat nin sayti, ket tanda' mi a say nibari-barita' ko ket tutuo.

²⁵Abaw et a ginwa-ginwa' na ni Jesus a no isurat nga'min, sa wangko, kai nin malaman nin intiron mundo a libro nin pakaisuratan.